

Dalton

SPINOZA20FIRST

maart 2023

ZELFEVALUATIE EN VISITATIE- VERSLAG VO

Visitatie vanuit de Nederlandse
Dalton Vereniging

Visitatie vanuit de Nederlandse Dalton Vereniging

Zelfevaluatie & visitatieverslag

Naam school	Spinoza20first
Adres	H.J.E. Wenckebachweg 40-44
Postcode en plaats	1096 AN Amsterdam
E-mailadres school	info@spinoza20first.nl
Telefoonnummer school	020-7900300
Bestuurder(s)	J.P. Beekman
Leidinggevende school	B.Sirach
Daltoncoördinator(en)	L.Moerman/L.Bezembinder
Aantal groepen	onderbouw 20, BB 12 (M/H/V)
Aantal leerlingen	906
Aantal leraren	85
In bezit van daltoncertificaat	Intern opgeleid al het onderwijzend personeel en een deel van het OOP, we zijn bezig met Thomas More en de NDV om deze te accrediteren
Bezig met daltoncursus	De huidige nieuwe collega's (18) + OOP (7)
Stand van zaken inspectie	In het tweede jaar van het bestaan van de school is de inspectie langs geweest. We kregen toen 1 goed (ontwikkelkracht van het team) en de rest voldoende.
Visitatieteam	
Voorzitter	
Lid 1.	
Lid 2.	
Lid 3.	
Lid 4.	
Lid 5.	
Gast	
Datum visitatie	29 maart 2023
Soort visitatie	Verlening (maar wel vanuit het Spinoza Lyceum begonnen)
Licentieverlenging	x

1 Zelfreflectie

1.0 Aanbevelingen vorige visitatie

(niet van toepassing bij 1e licentieaanvraag)

School

In 2017 werd het Spinoza Lyceum gevisiteerd. De locatie Spinoza20first is toen bezocht door 2 visitateurs, maar maakte geen deel uit van de visitatie. De locatie is wel genoemd in het verslag:

Als visitatieteam is het altijd al lastig om op één dag goede foto's te maken van één school, en bij deze visitatie hebben wij ook een flitsbezoek gebracht aan de nieuwe locatie Spinoza20first. Dat leverde foto's op van twee verschillende daltononderwijsmodellen. Omdat deze locatie pas per 1 augustus 2016 is gestart heeft het onderwijs op Spinoza20first nog geen deel uitgemaakt van de zelfevaluatie. Het Spinoza Lyceum is een ambitieuze school: op twee locaties wordt er hard gewerkt aan de realisering van goed daltononderwijs. Op de hoofdlocatie zal de vraag "waarom doen we dalton zoals we het nu doen" steeds vaker gesteld worden. Op de nieuwe locatie (Spinoza20first) staat de zoektocht centraal naar hoe het daltononderwijs van de toekomst er uit zou kunnen zien. Spinoza20first is een gedurfd experiment, waar de school als geheel veel van kan leren.

Wel hebben we in 2022 een oefenvisitatie uitgevoerd met het Spinoza Lyceum. Daaruit kwamen de volgende aanbevelingen:

Link naar [verslag](#)

School

Inleiding:

In december 2015 kwam het verlossende woord van de toenmalige rector van het Spinoza Lyceum, Jos Catau; het Spinoza Lyceum mocht uitbreiden met een nieuwe locatie! Babs Sirach was conrector op het Spinoza Lyceum en gaf samen met een groepje docenten vorm aan deze nieuwe school. Ze kozen er bewust voor om geen kopie van het Spinoza Lyceum te maken, maar om de kernbegrippen van de daltonschool – zoals zelfstandigheid, vrijheid en samenwerken – te behouden, en deze aan te vullen met de onderzoekend leren-structuur en meer autonomie voor de leerlingen. De naam die uiteindelijk gekozen werd was Spinoza20first. Het daltononderwijs dat ontstaan is in de 20e eeuw, gestoken in een Amsterdams 21ste eeuws jasje! Want.. 020 is Amsterdam en dus vandaar Spinoza 20 First (i.p.v. 21).

In augustus 2016 ging de school van start met 97 leerlingen in een klein houten schoolgebouw in de Uiterwaardenstraat. Vakken werden gebundeld in domeinen, cijfers werden beoordelingen, de mentor werd een persoonlijke coach en de stof werd contextrijk aangeboden in thema's. De leerlingen hadden veel vrijheid en eigenaarschap over hun leerproces. Het eerste jaar werd een groot succes, Spinoza20first maakte een enorme groei

door en werd binnen 5 jaar meer dan 8 keer zo groot. De bovenbouw werd ontwikkeld, wat voor een behoorlijke uitdaging zorgde. Want hoe houd je vast aan je onderwijsvisie en het daltonconcept terwijl je de leerlingen klaarstoomt voor het examen? Kortom, de school is en blijft constant in ontwikkeling. Het in alle haast neergezette tijdelijke nieuwe schoolgebouw aan het Martin Luther King Park groeide uit haar voegen. Er werd een prachtig nieuw schoolgebouw ontworpen dat in augustus 2022 in gebruik werd genomen. Een gebouw ontworpen voor het daltononderwijs van de 21ste eeuw!

Waar hebben we de afgelopen vier jaar aan gewerkt? Zie ook borging.

- Versterking van het daltononderwijs (Daltoncommissie en Daltonwerkgroep)
- Opleiding intern via daltonopleiders (Thomas More)
- Samenwerken met het Spinoza Lyceum en de leden van de HAAAP op het gebied van dalton
- Borging van de doorlopende daltonleerlijnen in het algemeen, met de nadruk op het vinden van een goede balans tussen vrijheid en gebondenheid in de onder- en bovenbouw.

Visitatieteam

Het visitatieteam heeft ontzettend veel waardering voor de inzet en gedrevenheid waarmee schoolleiding en schoolteam de afgelopen zes jaar de locatie Spinoza20first hebben opgezet. Een nieuwe daltonschool, als onderdeel van de Stichting Spinoza Lyceum, sinds het schooljaar 2022-2023 gehuisvest in een modern schoolgebouw.

Zoals het visitatieteam in 2017 reeds opmerkte is de zoektocht naar een nieuwe, uitdagende vorm van daltononderwijs een gedurfd experiment, dat zes jaar later als geslaagd beschouwd mag worden. Begonnen in 2016 met 97 leerlingen en 6 docenten bestaat de school nu uit 910 leerlingen en 85 docenten. De explosieve groei van het leerlingenaantal en het aantal docenten met daarnaast twee verhuizingen van noodgebouwen naar de definitieve locatie heeft het schoolteam veel energie gekost zonder dat daarbij het doel uit het oog is verloren: het betekenisvol inrichten van uitdagend daltononderwijs waarin er grote(re) stappen worden gezet in de ontwikkeling van zelfstandig leren naar zelfverantwoordelijk leren van de leerlingen.

Het betekenisvol inrichten van daltononderwijs is volgens Parkhurst vooral een kwestie van 'solving problems as they arise'. Daltononderwijs is in de ogen van Parkhurst een permanent onderwijsexperiment: je bedenkt een oplossing of aanpassing voor een praktisch probleem, je probeert het uit en gaat samen met leerlingen, docenten en ouders na of het werkt. En dan stel je weer bij wat niet werkt. Het schoolteam heeft laten zien dat de vormgeving van uitdagend daltononderwijs een continu proces is van bedenken, uitvoeren en overdenken.

Beschrijf hieronder per kernwaarde het volgende:

- Huidige situatie: 'Wat gaat goed? Waar zijn jullie trots op?'
- Wat zijn de ontwikkelpunten?

De indicatoren op leerling, docent en school, evenals de bouwstenen in de gedachtenwolken kunnen hiertoe een hulpmiddel zijn, zie hiervoor de bijlagen op www.dalton.nl onder de kop 'visitatie en licentie'.

1.1 Vrijheid in gebondenheid / verantwoordelijkheid en vertrouwen

School

Link naar [Leerlijn](#)

Wat gaat goed?

In het rooster van de onderbouw is er veel ruimte voor keuzevrijheid voor de leerlingen. Per kernvak/domein hebben de leerlingen een uur per week een vaste les die gegeven wordt door een expert. De expert geeft tijdens deze uren gedifferentieerde uitleg over de leerstof voor het thema. De leerlingen verwerken een groot deel van de leerstof op hun eigen tempo en tot op zekere hoogte ook op hun eigen wijze. Bij Natuur & Techniek (N&T) wordt bijvoorbeeld in de opdrachtenboekjes van de onderbouw aangegeven welke opdrachten verdieping aanbieden of gevorderd zijn. Op basis daarvan kiezen leerlingen welke opdrachten zij maken. Bij Engels wordt leerlingen de mogelijkheid geboden te versnellen, bijvoorbeeld door bij een hoofdstuk eerst de oefentoets te maken en op basis daarvan opdrachten te maken, in plaats van het hele hoofdstuk te maken. Ook kunnen leerlingen verdiepen en/of versnellen bij eindproducten, bijvoorbeeld door deze op een hoger niveau te maken of zelfs de eindopdracht van een hoger leerjaar te maken. Op dit moment maakt een leerling van jaar 2 bijvoorbeeld de schrijfopdracht van jaar 3 in plaats van die van jaar 2, met als vooruitzicht dat ze uiteindelijk misschien voor Engels een overstap van jaar 2 naar 3 zal kunnen maken.

De vaste lessen (ongeveer 3 per dag) staan ingeroosterd, de andere uren op een dag mogen de leerlingen naar eigen inzicht invullen. Ze doen dit door een keuze te maken via Magister. Zo zijn er vakspecifieke daltonuren en uren waarin leerlingen naar keuze samen of in stilte kunnen werken of voor explore-activiteiten kunnen kiezen. Tijdens daltonuren kunnen leerlingen werken aan de stof die tijdens de vaste les is uitgelegd, maar ze kunnen ook extra uitleg vragen of een toets maken. Daltonuren zijn in de onderbouw zoveel mogelijk gelabeld. Voor Engels staan bijvoorbeeld per week een aantal gelabelde toetsuren in het rooster, maar er wordt ook aangegeven als een uur bedoeld is om stil te lezen of als er in een uur extra uitleg wordt gegeven. Tijdens stilte-uren kunnen leerlingen aan verschillende vakken werken. Bij explore-uren kunnen leerlingen activiteiten doen die buiten het curriculum vallen. Voorbeelden van explore-uren die dit jaar hebben plaatsgevonden zijn: dans, creatief schrijven, yoga/mindfulness, ceramiek en 'movies that matter'.

De geleerde kennis en vaardigheden per domein/kernvak worden getoetst in een toets en/of product. Tot op zekere hoogte mogen deze ook door de leerlingen zelf worden vormgegeven en ingepland. Toetsen kunnen worden gemaakt tijdens de vaste les of vakspecifieke daltonuren die gelabeld zijn als toetsuur. Hierin zit ook opbouw; aan het begin van jaar 1 worden veel toetsen nog op een vast moment afgenomen, terwijl in jaar 3 toetsen vaker zelfstandig gepland worden. Hierbij gelden wel harde deadlines; wanneer de leerlingen de toets niet voor de laatste vaste les gemaakt hebben, wordt deze verplicht ingepland in het laatste vaste uur van de periode.

Vooraf bij de producten krijgen leerlingen keuzevrijheid om zelf hun opdracht vorm te geven. In de rubrics van eindopdrachten wordt aangegeven aan welke eisen de opdracht moet voldoen en wanneer de opdracht voldaan (V) of bovengemiddeld (BG) is. Aan de hand van deze eisen vullen de leerlingen de opdracht naar eigen inzicht in. Bij N&T maken leerlingen in jaar 1 bijvoorbeeld een filmpje waarin ze moeten laten zien wat er in een dag met de Amstel gebeurt, hierin moeten een aantal punten terugkomen. Ze hebben hierbij de keuze om bijvoorbeeld een poster, een PowerPoint-presentatie, of een andere vorm te gebruiken waarin ze de opdracht laten zien. Bij Engels in jaar 1 worden fabels, volksverhalen en mythes behandeld, in combinatie met literaire begrippen als character, setting en plot. In de vaste les krijgen leerlingen uitleg over de verhaaltypes en de literaire begrippen. Vervolgens kiezen ze zelf een verhaal uit een aantal verhalen op verschillende niveaus. In de lessen worden ook weekopdrachten gemaakt, waarbij leerlingen keuze hebben uit verschillende opdrachten. Uiteindelijk maken leerlingen over één van de verhalen een poster of diorama; ook hierbij mogen leerlingen zelf kiezen hoe ze deze creatieve opdracht precies vorm willen geven, en of ze bijvoorbeeld op papier of digitaal willen werken.

Op de *daltonthemalijst* (zie voorbeeld onderaan dit stuk) wordt aangegeven welke toetsen en producten moeten worden afgerond en wat hiervoor de deadlines zijn. Voor de onderbouw geldt dat de deadline vrijwel altijd het einde van de periode is. Leerlingen kunnen aan de hand van deze themalijst hun werk op eigen tempo inplannen. De onderbouw heeft naast een themalijst ook een *adviesplanning* (zie voorbeeld onderaan dit stuk), waarin een handvat wordt geboden voor de planning. Hierin wordt aangegeven welke stof de leerlingen per week moeten maken om bij te blijven en vanaf welk moment de leerlingen toetsen kunnen inplannen en maken. Deze planning geeft echter advies, en leerlingen zijn vrij hun planning op eigen tempo in te richten.

In de bovenbouw komt de vrijheid vooral tot uiting in de keuze voor de dalton- en explore-uren en de keuze met betrekking tot de invulling van bepaalde leerdoelen en activiteiten in de les. Bij natuurkunde wordt bijvoorbeeld een skilltree ingezet. Hierbij wordt aangegeven op welk niveau verschillende opdrachten hebben en kunnen leerlingen zelf inschatten op welk niveau ze willen werken en welke route ze daar naartoe willen volgen. Ook is het voor leerlingen in de bovenbouw mogelijk om te versnellen, bijvoorbeeld in de vorm van het doen van vervroegd examen voor één of meerdere vakken.

Bij het merendeel van de vakken worden in elk van de vier periodes weinig centraal geplande schriftelijke toetsen afgenomen. Er worden aan de leerlingen veel opdrachten aangeboden waarin ruimte is voor een eigen invulling. Ook hierin is goed nagedacht over de opbouw. Bij Engels wordt bijvoorbeeld gewerkt aan het schrijven van literaire essays. In jaar 4 wordt eerst klassikaal een boek behandeld, waar vervolgens over geschreven wordt. Later in het jaar hebben ze keuze uit meerdere boeken, en kunnen de leerlingen kiezen uit verschillende essayvragen. In het examenjaar mogen ze vervolgens zelf een boek uitkiezen (aan de hand van randvoorwaarden) en krijgen leerlingen geen essayvraag, maar zijn ze vrij hun eigen onderwerp te bepalen. Ook hebben leerlingen altijd de keuze om in plaats van een essay, een creatieve verwerking bij het boek te maken en hierbij een verantwoording te schrijven.

Zelfs in het PTA programma is er ruimte voor eigen inbreng voor leerlingen. Zo bestaat ongeveer 45% van het PTA geschiedenis bij HAVO en VWO uit praktische opdrachten.

Het leerproces wordt begeleid door de persoonlijke coach. In het wekelijkse coachgesprek wordt er door de leerling als het ware verantwoording afgelegd voor de gemaakte keuzes en wordt de leerling begeleid in het maken van keuzes. Dit gebeurt aan de hand van een coachdocument (zie voorbeeld hieronder), waarin verschillende vormen van planning worden ingezet.

Ook moeten leerlingen zich houden aan duidelijk gestelde deadlines. Ook dit is dus een vorm van gebondenheid. De deadlines voor alle producten worden weergegeven in Dalton themalijsten en adviesplanning.

Link naar [Voorbeeld themalijst onderbouw](#)

Link naar [Voorbeeld adviesplanning onderbouw](#)

Link naar [Voorbeeld themalijst bovenbouw](#)

Link naar [Voorbeeld van coachdocument](#) (bovenbouwplanner)

Wat zijn ontwikkelpunten?

De grote mate van vrijheid in de onderbouw leidt soms tot een gevoel van ‘zwemmen’ bij de leerlingen en collega’s. We streven ernaar om met name in de onderbouw meer in te zetten op de begeleiding van de leerlingen, bijvoorbeeld in het maken van de juiste keuzes en bij het plannen en organiseren. Dit willen we bereiken door de versterking van de coaching met behulp van bv. een coachmatrix.

Link naar [Voorbeeld coachmatrix](#)

Ook willen we via professionalisering inzetten op het stimuleren van didactische vaardigheden bij de experts in de vaklessen en daltonuren, waardoor er meer ruimte is voor differentiatie en oog voor de individuele leerling. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld het aanbieden van lessen in de begeleidingsuren over plannen en organiseren en het schoolbreed aanbieden van gelabelde daltonuren om meer structuur en overzicht te bieden in de keuzevrijheid.

Ook is het streven naar een betere integratie van de daltonleerlijn ‘vrijheid in gebondenheid’ in het curriculum. In de onderbouw wordt er (soms te) veel vrijheid ervaren door de leerlingen, maar in bovenbouw vaak juist veel minder. Enerzijds is dit verklaarbaar door de druk van het CSE. Toch is er in de daltonleerlijn een duidelijke opbouw naar juist meer vrijheid in de bovenbouw in plaats van andersom. We willen als school meer inzetten op een duidelijke balans tussen vrijheid en gebondenheid door deze leerlijn duidelijker in te zetten bij de ontwikkeling van ons onderwijs en in de begeleiding van leerlingen. Hiervoor is meer bewustwording nodig bij zowel leerlingen als personeel nodig.

Op dit moment zijn projectgroepen bezig met een evaluatie van de overgang tussen de onderbouw en de bovenbouw en de coaching en begeleiding op het Spinoza20first. Hierop inhakend zal de daltonwerkgroep vanaf maart 2023 aan de slag gaan met het evalueren van de overgang tussen onderbouw en bovenbouw wat betreft de daltonpijler vrijheid en verantwoordelijkheid. Dit zal gebeuren door middel van een vragenlijst onder personeel en leerlingen, gevolgd door kleine focusgroepen. Aan de hand hiervan hopen wij een plan en/of een handreiking te ontwikkelen voor het beter uitvoeren van de opbouw binnen onze daltonleerlijn binnen de school.

Vrijheid en verantwoordelijkheid

Leerlingniveau

De school biedt de leerlingen veel ruimte om zelf te experimenteren, zelf te ervaren. Elke dag wordt de leerling uitgedaagd om zijn planning en de te verwerken leertaken zelf tot een goed einde te brengen. Leerlingen krijgen in de onderbouw daadwerkelijk meer autonomie in de organisatie van het leerproces (inclusief het eerder kunnen maken van de toets met herkansingsmogelijkheid) en het vormgeven van de eigen lesdag. Deze manier van werken vereist elke dag meerdere keuzes van de leerlingen aangezien de vastgelegde les-/instructie-uren in een kleinere verhouding staan tot de (keuze)daltonuren. In de bovenbouw (voorexamen- en examenjaren) is deze verhouding weer enigszins gekanteld: leerlingen hebben dan meestal nog 6 daltonuren per week naast de lessen van de examenvakken.

In het gesprek met de leerlingen kwam de nieuwe regel ten aanzien van het daltonuren-inschrijfsysteem ter sprake. Leerlingen zijn nu verplicht om op de vrijdag voor de nieuwe schoolweek hun daltonuren in te plannen via Magister.me. Hoewel ze begrijpen dat dit te maken heeft met het tegengaan van de vrijblijvendheid t.a.v. het inschrijven voor de daltonuren, vinden met name de bovenbouwleerlingen dat hierdoor het inplannen van de daltonuren minder flexibel is geworden.

Leerlingen mogen zelf toetsen plannen maar dat betekent in de praktijk dat veel leerlingen de toetsen aan het eind van de periode maken. Hetzelfde gebeurt met de opdrachten waaraan een product (filmpje, powerpoint etc.) gekoppeld is omdat de opgebouwde kennis nog ontbreekt om de opdracht eerder te kunnen afronden.

De autonomie beperkt zich niet tot de keuzes van de dalton- en explore-uren en/of het eerder afronden van de leerstof. In de heterogene onderbouw worden leerlingen ook uitgedaagd per vak/leergebied een eigen leerweg te kiezen (mavo-, havo- of vwo-niveau).

De grotere verantwoordelijkheid voor het plannen van het eigen leren in de onderbouw brengt met zich mee dat leerlingen een beter inzicht verwerven in de eigen competenties en tevens de consequenties van hun keuzes leren inschatten. Ruimte voor zelfverantwoordelijk handelen biedt de leerling de mogelijkheid te oefenen en praktische ervaringen op te doen, de leerling krijgt inzicht in de eigen werkstrategie en de eigen kwaliteiten: wat ging goed/niet goed, wat vind je lastig, wat wil je beter leren? Deze vragen vormen de basis van het coachgesprek met de leerling.

Zoals vastgesteld in de zelfevaluatie betekent een grotere verantwoordelijkheid voor het organiseren van het eigen leren door de leerling dat dit proces goed gemonitord moet worden door de coach/docent om "een gevoel van zwemmen" bij de leerlingen te voorkomen. De school streeft ernaar om de begeleiding in de onderbouw te intensiveren. In het gesprek met de bovenbouwleerlingen werd

duidelijk dat ook bovenbouwleerlingen ingezet worden als begeleider in de 1e klas. Leerlingen in de onderbouw geven aan dat de hulpinstrumenten (adviesplanning van de docent in Magister.me, week-, dag- en uurplanner) ondersteunend zijn. Leerlingen in de bovenbouw geven aan, dat zij de adviesplanning van de docent missen als leidraad door de te verwerken leerstof. Er wordt van bovenbouwleerlingen verwacht dat zij dit zelf kunnen plannen. Deze grote mate van autonomie en keuzevrijheid is een constant zoeken naar een goede balans. Docenten geven aan dat de keuzevrijheid er ook voor zorgt dat zeker 30% van de leerlingen in de bovenbouw lager scoort op toetsen dan zij zouden kunnen. De 5,5 is voor deze leerlingen voldoende. Hier ligt de vraag hoe je als docent leerlingen kunt uitdagen om meer uit zichzelf te halen.

Docentniveau

Docenten zijn zeer betrokken bij hun leerlingen en voelen zich verantwoordelijk voor de begeleiding van de leerlingen. Veel docenten zijn tevens coach van ong. 15 leerlingen. Docenten zien hun eigen taak in het daltononderwijs op Spinoza²⁰first als zoveel meer dan alleen het organiseren en aanbieden van leerstof: een docent of coach is iemand die niet *voor* de leerling maar *met* de leerling de zelfgekozen weg van de leerling verkent. Daarbij waarderen docenten hoe leerlingen met horten en stoten leren op hun vaak niet-rechtlignige pad op weg naar de (eigen) leerdoelen. Hierbij hoort ondersteuning van de leerlingen bij het doelgericht plannen van het proces en het geven van feedback. Ongeveer 20 tot 30% van de leerlingen heeft moeite met de organisatie en het plannen van het leerwerk en de daltonuren. Hiervoor zijn hulpinstrumenten ontwikkeld (week-, dag- en uurplanner) die in overleg met/op advies van de coach door de leerling gebruikt kunnen worden.

Het opzetten van een nieuwe daltonschool met een uitdagend curriculum (kernvakken en leergebieden, projectleren, buitenschools leren) en een brede onderbouw vraagt veel van de docenten. Er wordt veel geïnvesteerd in differentiatie: er wordt maatwerk geleverd en er wordt goed gekeken naar het ambitieniveau van de leerling. Hierbij lukt het nog niet alle docenten om die bedoelde differentiatie op alle momenten werkelijk vorm te geven; verschillende bezochte lessen waren docentgestuurd, eenrichtingsverkeer en weinig interactief.

Docenten ervaren heel veel ruimte in het initiëren van projectmatig onderwijs en vakoverstijgend onderwijs (o.a. Bewegen met wiskunde). Er is een enorme ideeënrijkdom en een grote passie om het onderwijs voor de leerlingen aantrekkelijk en betekenisvol te maken.

Vanaf de start van de school is er veel vrijheid om met name in de onderbouw (leergebieden) mooie vakoverstijgende initiatieven/projecten op te zetten. Nu ervaren de docenten (50% van de docenten werkt korter op school dan 2 jaar) deze vrijheid wellicht als te vrijblijvend. Meer sturing in dit proces zou volgens de docenten welkom zijn: met welke vakgroepen ga je welke thema's samen

behandelen en hoe leg je daar vervolgens verantwoording over af? Ook om rooibouw op de collega's naar de toekomst toe te voorkomen is sturing noodzakelijk.

Schoolniveau

Door de snelle groei van het leerlingenaantal werkt de helft van de docenten pas sinds twee jaar op school. Docenten zijn jong en gedreven.

De schoolleiding geeft het team alle ruimte en het vertrouwen om dalton in de vingers te krijgen. Het is logisch dat dit met vallen en opstaan gebeurt. Fouten maken mag. Dat hoort bij een lerende organisatie. Als ontwikkelpunt geeft de school aan dat verdere professionalisering op het gebied van daltondidactiek gewenst is.

Het inzetten van docenten in opleiding als onderwijsassistenten is verder een mooi voorbeeld van de wijze waarop op schoolniveau onderwijs en begeleiding vorm worden gegeven.

1.2 Zelfstandigheid

School

Link naar [Leerlijn](#)

Wat gaat goed?

Op Spinoza20first wordt de vaardigheid 'zelfstandigheid' op onder andere de volgende manieren ontwikkeld en gestimuleerd:

- Vakinhoudelijk

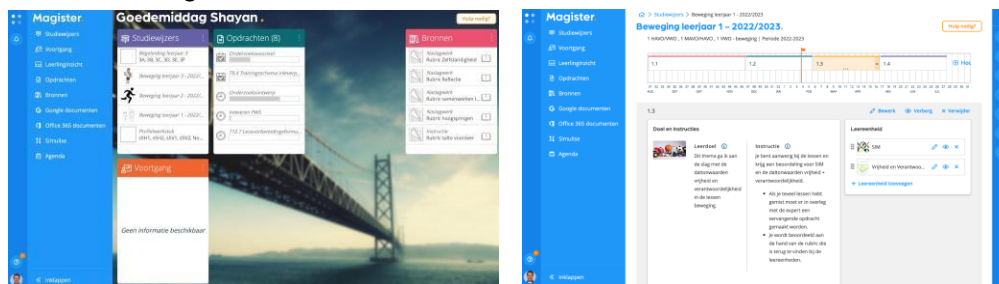
De leerlingen krijgen de leerstof aangeboden in thema's van meerdere weken. In deze thema's krijgen leerlingen de vrijheid om op hun eigen tempo de stof te verwerken. De expert geeft in de daltonthemalijst en op Magister.me aan welke stof er in deze periode behandeld moet zijn. Dat zijn de onderdelen waar leerlingen een beoordeling voor krijgen. In de onderbouw maken de leerlingen gebruik van de (advies)planning en lesstof/leermiddelen in Magister.me. Hierin wordt per week aangegeven waar de leerling ongeveer zou moeten zijn met het schoolwerk van die periode. Ook staan hier de deadlines en belangrijke overige zaken per domein in.

In de bovenbouw is er de daltonthemalijst voor het totaaloverzicht en de studiewijzer op Magister.me waarin per lesweek aangegeven wordt wat er die week behandeld wordt. Deze wordt voor de hele periode ingevuld zodat leerlingen makkelijk zelf kunnen plannen of versnellen.

Link naar [Voorbeeld adviesplanning](#)

Link naar [Voorbeeld themalijst](#)

Voorbeeld magister.me:

Het doel is om in de onderbouw zoveel mogelijk contextrijk en projectmatig onderwijs aan te bieden. Dit gebeurt in domeinen; naast de losse kernvakken (Nederlands, Engels, Wiskunde) volgen de leerlingen ook Natuur & Techniek (N&T; Natuurkunde, Scheikunde, Biologie), Mens & Maatschappij (M&M; Aardrijkskunde, Geschiedenis en Economie), T&C (taal en cultuur) en E&B (expressie en beweging).

Leerlingen laten zien dat ze de leerdoelen behaald hebben door middel van toetsen of verwerkingsproducten. We proberen zoveel mogelijk een balans aan te brengen tussen toetsen en verwerkingsopdrachten.

Leerlingen hebben de mogelijkheid om voor een deel zelfstandig hun toetsen in te plannen. In de adviesplanning is aangegeven wanneer de deadline is voor een toets of

verwerkingsopdracht. Als een toets/datum rood gemarkeerd is moeten de leerlingen *uiterlijk* de toets gemaakt hebben. Deze deadline is tijdens de vaste les, waardoor de leerling een toets niet te laat kan maken.

Ook binnen de verwerkingsopdrachten zijn er veel mogelijkheden om zowel op inhoud als op tempo zelfstandig te werken. Bijvoorbeeld bij beweging in leerjaar 1. De leerlingen moeten dan een reflectieopdracht maken (link naar [Bewegingsprofiel Leerjaar 1](#)). Deze opdracht wordt in de eerste week van de periode uitgelegd en de leerlingen moeten het *uiterlijk* in week 9 inleveren. Als de leerlingen de adviesplanning volgen en wekelijks aan de opdracht werken zijn ze in week 6 klaar, maar dit kan dus ook week 3 zijn als zij versnellen of in week 8 als dit beter uitkomt. Dit wordt door de experts en coach gemonitord.

Ook in de bovenbouw krijgen de leerlingen zowel binnen de lessen als in opdrachten de mogelijkheid om zelfstandig aan hun leerdoelen te werken. Er zijn voor leerlingen die dit nodig hebben mogelijkheden tot maatwerk. Te denken valt aan versnellen, verbreden en verdiepen, maar er kunnen waar nodig ook inhaalprogramma's ingezet worden. Te denken valt aan versnellen door in enkele vakken versneld examen te doen. Voor deze leerlingen stellen we persoonlijke PTA's op en ze kunnen aansluiten bij de lessen waar ze dat jaar de meeste schoolexamens van maken.

- Coaching & begeleiding:

Op het Spinoza20first hebben alle leerlingen een individuele coach en stamgroepbegeleider. De coaching en begeleiding heeft meerdere doelen, maar een belangrijk aspect is de zelfstandigheid van de leerling vergroten. In het handboek voor coaching en de basistraining (voor elke coach) is uitgeschreven hoe de coach de leerling kan stimuleren om eigenaar te worden van het leerproces.

Link naar [Handboek coachen op 20first](#)

Daarnaast zijn de begeleidingsuren onder andere gericht op het aanleren van 'algemene' vaardigheden. Voor leerjaar 1 t/m 3 en gedeeltelijk in de bovenbouw is er een [leerlijn](#) (link). Hierin wordt ook de vaardigheid zelfstandigheid behandeld, bijvoorbeeld bij de lessenreeks Leren Leren in leerjaar 1, de voorbereiding profielkeuze (Loopbaanoriëntatie) en studiekeuze in leerjaar 3,4,5,6 en de aandacht voor groepsdynamiek in alle leerjaren.

- Rooster en explore

Naast de vakinhoud en de coaching/begeleidingsuren wordt de waarde 'zelfstandigheid' ook gestimuleerd door het dagelijkse rooster. De leerlingen moeten zelfstandig een gedeelte van hun rooster plannen. Gedurende de dag zijn er naast vaste lessen ook daltonuren. De leerlingen moeten via Magister een keuze maken tussen verschillende domeinen en idealiter bepalen de leerlingen dan zelf hoe vaak en wanneer ze een bepaald domein volgen. Het maken van deze zelfstandige keuze wordt begeleid in de eerder genoemde coaching en in begeleidingsuren.

Daarnaast is er ruimte voor leerlingen om zelfstandigheid verder te ontplooiën door leerlinginitiatieven te stimuleren; zoals de debatclub, de leerlingenraad, minicoaches, de Green Office, de GSA en explore-uren.

Wat zijn ontwikkelpunten?

- Maatwerk

Er is met name in de onderbouw meer coaching en begeleiding op maat nodig, zodat eventuele individuele achterstanden sneller worden opgemerkt. Nu blijkt dat het lastig is om leerlingen met een achterstand te begeleiden. Afgelopen periode was er een maatwerkgroep na schooltijd. De leerlingen hebben hier progressie geboekt, maar er was te weinig structuur. De begeleiders hiervan koppelden terug dat dit nog niet voldoende is uitgewerkt. Dit wordt geëvalueerd en hiervoor wordt door het team een nieuw plan gemaakt.

- Daltonuren

Op de lange en korte termijn is er nog progressie te boeken met de daltonuren. Als school willen we leerlingen meer bewust laten kiezen. Voor welke uren kiezen ze? Hoe blijven ze in het daltonuur zelfstandig aan de slag? We proberen dit te bereiken door naast vrije ook gelabelde daltonuren aan te bieden, voor meer structuur en overzicht. We denken dat leerlingen hierdoor beter zelfstandig aan de slag gaan. Ook willen we als team kijken hoe we leerlingen zowel in de vaste lessen, daltonuren als de andere uren de vrijheid kunnen geven om zelfstandig te werken, maar er wel voor te zorgen dat dit op een effectieve manier gebeurt. In de bovenbouw streven we naar nog meer zelfstandigheid, zowel in de lessen als in de opdrachten.

- Explore

Afgelopen periode hebben we een explore periode met mooie initiatieven en opbrengsten gedraaid. Helaas is het niet gelukt om dit structureel te implementeren in ons onderwijs. Dit is wel een doel. De werkgroep explore is hier mee bezig en in de aankomende projectweek zullen er weer explore momenten zijn. Daarnaast willen we ook graag de mogelijkheden voor leerlingeninitiatieven op de langere termijn ontplooiën. Denk hierbij aan het zelf organiseren van reizen en schoolfeesten, acties om zich in te zetten voor de maatschappij etc.

- Begeleidingsuren

De invulling van de begeleidingsuren wordt gedaan door de werkgroep begeleidingsuren. Deze werkgroep heeft een duidelijke, inhoudelijke maar globale opzet gemaakt. Dit dient structureel bijgehouden te worden om relevant en actueel te blijven. Op dit moment wordt er geëvalueerd of deze organisatie bij de werkgroep of bij de teams wordt gelegd.

Reactie visitatieteam

Zelfstandigheid

Leerlingniveau

Leerlingen geven aan dat zij goed uit de voeten kunnen met de leerstof-overzichten en de planningsinstrumenten. Het schooljaar is in vier periodes ingedeeld en per periode krijgen de leerlingen een overzicht van alle leerstof met de daaraan gekoppelde verwerkingsproducten of toetsen. Deze daltonthema's worden ondersteund door de studiewijzer in Magister.me, waarin per week wordt

aangegeven welke leerstof er behandeld wordt. In de onderbouw geeft de docent in Magister.me een adviesplanning aan.

Leerlingen weten wat zelfstandig werken en leren op Spinoza20first inhoudt: ze kiezen elke dag een eigen rooster op basis van de daltonuren, kiezen zelf waar, wanneer en met wie ze werken aan de opdrachten. Daarnaast zien we ook kenmerken van zelfverantwoordelijk leren. Leerlingen hebben vrijheden/keuzes in het gehele leerproces: ze kunnen werken aan eigen leerdoelen, zelf bepalen op welk niveau ze de leerstof verwerken en hebben de mogelijkheid om zelf de toetsen te plannen, mits dit voor de toets-deadline ligt.

De studiewijzer in Magister.me functioneert als informatiemiddel (leerdoelen, leerinhoud, leermateriaal), werkinstrument (overzicht van taken/opdrachten) en communicatie- en reflectiemiddel. Als visitatieteam hebben we niet bij alle vakken in Magister.me kunnen meekijken, maar als fundament voor het zelfverantwoordelijk leren zou de studiewijzer in Magister.me de volgende vragen moeten kunnen beantwoorden:

- hoeveel tijd heb ik ongeveer nodig voor de opdrachten, welke (samenwerkings)opdrachten doe je bij voorkeur in de les- of in de daltonuren, welke opdrachten doe je thuis? Moet je alle opdrachten maken, mag je opdrachten overslaan? Kan je een diagnostische toets maken?
- Heb je een onvoldoende gehaald voor de toets? Van je fouten moet je leren! Weet je waarom je veel fouten hebt gemaakt? Maak een afspraak met de docent in de daltonuren: en bespreek wat er fout is gegaan.

Uiteraard zijn er verschillen per vak in hoeverre de studiewijzer de zelfstandigheid van de leerling ondersteunt bij de leerstofverwerking. De studiewijzer in Magister.me kan wellicht nog beter worden gebruikt om leerlingen intensiever te begeleiden en te adviseren zonder dat daar tijdens lesmomenten te veel tijd aan moet worden besteed. Een docent moet als het ware op de stoel van de leerling gaan zitten en zich proberen voor te stellen met welke problemen de leerling wordt geconfronteerd. Welke studietips kan je geven? Zo wordt de studiewijzer de "assistant-teacher" die Parkhurst voor ogen had.

Docentniveau

Docenten ervaren een grote mate aan autonomie en zijn zich bewust dat zij de randvoorwaarden creëren om de leerlingen in staat te stellen zelfstandig te kunnen werken en leren. Docenten stimuleren leerlingen zelf keuzes te maken t.a.v. de leerstof en het leerstofniveau op basis van interesses en talenten. Docenten geven aan dat er een grote uitdaging ligt in het vormgeven van het onderwijs, maar dat doe je niet alleen, het is vooral teamwork. De afgelopen jaren is er door het team/de secties veel geëvalueerd en gereflecteerd, met name op de onderwijsinhoud per leerjaar, de differentiatie en de effectiviteit van de daltonuren. Na zes jaar (en het eerste examenjaar 6-VWO) is er de behoefte

om datgene wat goed gaat te bestendigen en oplossingen te zoeken voor de gevoelde knelpunten (o.a. de determinatie in de 3e klas).

Schoolniveau

De school biedt de medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen. Dit geldt met name ook voor de onderwijsassistenten, die een grote mate van zelfstandigheid ervaren in de manier waarop zij hun taken invullen.

In de zelfevaluatie geeft de school al aan welke ontwikkelpunten er zijn:

- Meer maatwerk/begeleiding voor leerlingen die achterstanden oplopen
- Naast vrije ook meer gelabelde daltonuren/explore-uren aanbieden zodat leerlingen bewuster kiezen (met name bovenbouw).

1.3 Samenwerking

School

Link naar [Leerlijn](#)

Wat gaat er goed?

Samenwerken biedt de mogelijkheid om met en van elkaar te leren, waarbij samengewerkt wordt aan een gezamenlijk doel. Van elkaar leren / samenwerkend leren vinden wij op Spinoza20first dusdanig belangrijk dat wij daarom de eerste 2 jaren een brede brugklas aanbieden (mavo/havo/vwo), waarmee we de maatschappij nabootsen. In het derde jaar blijft de havo/vwo klas gemengd, maar splitst de mavo zich af (i.v.m. de voorbereiding op het eindexamen). Leerlingen maken individuele opdrachten en toetsen op hun eigen niveau en daarnaast worden er iedere periode, bij ieder vak, samenwerkingsopdrachten uitgevoerd. Deze opdrachten kunnen in homo- of heterogene groepen uitgevoerd worden. Behalve vakinhoudelijk wordt tijdens samenwerkingsopdrachten ook begeleiding gegeven op het gebied van samenwerkingsvaardigheden.

In de onderbouw werken de leerlingen waar mogelijk ook samen tussen de verschillende domeinen. Ook in de bovenbouw streven we ernaar om vakoverstijgende opdrachten te ontwikkelen.

Voorbeelden

Samenwerken tijdens de eerste periode van de brugklas:

- Kennis- en samenwerkingsspelen tijdens de introductiedagen begin van het schooljaar
- Coöperatieve spelen bij beweging en een beoordeling voor samenwerken bij basketbal
- Schoolkamp

Samenwerken tijdens de les (coöperatieve werkvormen):

- Lagerhuis bij filosofie waarbij in groepen argumenten worden verzameld om voor of juist tegen een stelling te zijn
- Placematwerkvorm bij wiskunde waarbij meerdere leerlingen tegelijkertijd op hetzelfde blad een som uitrekenen en zij daarna elkaars antwoorden bekijken
- Peer feedback bij beweging waarbij leerlingen elkaar observeren en feedback geven op samenwerkingsvaardigheden bij basketbal middels een rubric

Samenwerken bij eindproducten van vakken:

- Instavoyage bij Frans waarbij in groepjes een Instagramprofiel gemaakt wordt met het toepassen van Franse woorden
- Kennenlernen bij Duits waarbij leerlingen elkaar in het Duits interviewen over hobby's
- Kompas bij M&M waarbij leerlingen in groepjes zelf een kompas maken met een naald, bakje water en magneet
- Spread the word bij muziek waarbij leerlingen een liedje muzikaal begeleiden met zang en instrumenten

Vakoverstijgende samenwerkingsopdrachten:

- Link naar [Utopia](#);
- EM/CM in de bovenbouw; oriëntatie op studie en beroep.

Wat zijn ontwikkelpunten?

Een ontwikkelpunt is om het proces van samenwerken nog meer te begeleiden en leerlingen meer bewust te maken van hun rol tijdens de samenwerking. Hiervoor kan een rubric helpen om voor leerlingen inzichtelijk te maken welke rollen en fases er bij samenwerken horen. De rubric kan de expert ook ondersteunen bij de begeleiding hiervan. Vervolgens kunnen leerlingen samen of alleen reflecteren op hun specifieke rol en de samenwerking in het algemeen. Hieraan kan eventueel een beoordeling aan gekoppeld worden. Zo kan de ontwikkeling in de leerlijn samenwerken eenvoudiger worden geborgd. Documenten die ondersteuning kunnen bieden bij het ontwerpen van een rubric samenwerken, zijn hieronder weergegeven.

Rubrics voor de algemene vaardigheden - invulblad

naam:	kias:
ingevuld door ¹ :	datum:
ingevuld door:	datum:

2. Samenwerken

Gezamenlijk een doel realiseren en anderen daarbij kunnen aanvullen en ondersteunen

	A	B	C	D	score
Initiatief nemen	Ik neem op het juiste moment initiatief.	Ik weet meestal wel wanneer ik initiatief moet nemen en doe dat dan ook.	Ik heb vaak behoefte aan een extra zetje voordat ik initiatief neem en laat vaak dingen aan anderen over.	Ik wacht af tot iemand mij vraagt iets te doen of mij een opdracht geeft.	
Onderling taken verdelen	Ik kan goed afspraken maken over de taakverdeling in de groep en ik kan daarbij een goed evenwicht vinden tussen de wensen van anderen en die van mijzelf.	Ik kan tamelijk goed afspraken maken over de taakverdeling in de groep en kan daarbij een tamelijk goed evenwicht vinden tussen de wensen van anderen en die van mijzelf.	Soms lukt het me om afspraken te maken over de taakverdeling in de groep en om daarbij een goed evenwicht te vinden tussen de wensen van anderen en die van mijzelf.	Ik laat meestal anderen de afspraken maken over de taakverdeling in de groep. Ik vind dat zelf heel moeilijk.	
Verantwoordelijkheid nemen voor het groepresultaat	Ik neem verantwoordelijkheid. Ik neem taken op me en houd me aan afspraken.	Ik neem meestal wel verantwoordelijkheid. Ik neem vaak taken op me en houd me meestal aan afspraken.	Ik neem soms verantwoordelijkheid. Ik laat regelmatig taken aan anderen over en houd me lang niet altijd aan afspraken.	Het lukt me niet verantwoordelijkheid te nemen. Ik laat taken aan anderen over. Afspraken nakomen vind ik heel moeilijk.	
Hulp en feedback geven	Ik help anderen en geef feedback waardoor zij verder kunnen.	Ik help anderen meestal en geef regelmatig feedback waardoor zij verder kunnen.	Soms help ik anderen. Ik vind het vaak lastig om feedback te geven.	Ik houd me niet zo bezig met wat anderen doen.	
Hulp en feedback vragen	Ik vraag op het juiste moment hulp of feedback aan anderen.	Ik vraag meestal op het juiste moment hulp of feedback aan anderen.	Ik vind het vaak lastig om te begalen wanneer ik hulp of feedback moet vragen aan anderen.	Ik weet niet goed wanneer ik hulp of feedback moet vragen aan anderen.	
Omgaan met hulp en feedback van anderen	Ik ben blij met hulp of feedback. Ik pas dan mijn gedrag of werk aan.	Ik ben meestal blij met hulp of feedback. Ik pas mijn gedrag of werk dan vaak aan.	Ik heb niet graag hulp of feedback van anderen. Ik pas mijn werk of gedrag dan ook vaak niet aan.	Ik wil geen hulp of feedback. Dat maakt me vaak boos. Ik pas mijn werk of gedrag dan ook niet aan.	

¹ De leerling zelf, medeleerling(en) en/of docent

Voorbeeldblad samenwerkingsvaardigheden brugklas

Individuele vaardigheden	Sociale vaardigheden	Communicatieve vaardigheden	Feedbackvaardigheden	Taakgerichtheid
<ul style="list-style-type: none"> • Respecteert de ander • Doelt actief mee • Neemt verantwoordelijkheid voor eigen bijdrage • Vraagt om hulp (medeleerling en docent) • Houdt niet onzeker (vraagstuk) • Zelf de ander niet bullinget • Komt op voor de ander 	<ul style="list-style-type: none"> • Lultert naar de ander • Communiceert vriendelijk • Ervatelijk, bodig/bak naar de ander • Kan zijn/haar bijdrage adequaat presenteren voor een groep 	<ul style="list-style-type: none"> • Durft een bijdrage te hebben • Praat duidelijk in een groep • Laat de ander bijpraten • Stelt vragen • Kan complimenten geven • Maakt onderbouwde opmerkingen • Kloofdig anderen aan 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan positieve feedback geven en ontvangen • Kan adequaat reflecteren op de eigen bijdrage 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan adequaat plannen • Rondt een taak goed af • Eigen bijdrage is verzorgd • Eigen bijdrage is evenwichtig • Kan hoofd- en bijzaken onderscheiden • Kan keuzes maken
<ul style="list-style-type: none"> • Levert een actieve bijdrage aan de groep/doel • Kan op een positieve wijze invloeden uitoefenen • Accepteert de inbreng van de ander • Accepteert verschil van mening • Voelt zich veilig 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan zich adequaat uiten tijdens het leerproces • Dient hielp en laat anderen hielpen • Kan zich aan eigen 'dekkende' door anderen te laten congeren • Communiceert op een adequate wijze (tussen school) via diverse media met de groep (Sms, app, Facetime) 	<ul style="list-style-type: none"> • Formuleert kritiek op de ideeën, niet op de persoon 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan adequaat reflecteren op het leerproces (wat ging goed, wat niet en wat kan volgende keer beter) 	<ul style="list-style-type: none"> • Houdt rekening met de planning • Gaat zorgvuldig en gericht om met middelen • Blijft flexibel met anderen
<ul style="list-style-type: none"> • Kan omgaan met teleurstelling en tegenslag • Vraagt hulp aan de ander bij het leerproces • Vraagt om hulp • Beest af hulp aan 				

Reactie visitatieteam

Samenwerking

De daltonkernwaarden en 21e-eeuwse vaardigheden zijn de pijlers van het onderwijs van Spinoza20first. Deze onderwijsconcepten delen een belangrijke kerncompetentie: samenwerking.

De samenwerking op Spinoza20first toont zich onder meer in de gedrevenheid en ontwikkelkracht binnen de school. De samenwerking is ook goed terug te zien

op leerling-, docent- en schoolniveau.

Leerlingniveau

Leerlingen werken op Spinoza20first op verschillende manieren samen. Dat doen ze met hun medeleerlingen en de experts. Soms bestaat die samenwerking uit grote (projectmatige) opdrachten die leerlingen gezamenlijk maken of presenteren, soms zetten de experts voor de leerstof activerende werkvormen in zoals met de placemat en expertgroepjes. In deze samenwerkingen ontbreken soms nog een duidelijke rolverdeling, structurering en reflectie. Leerlingen weten vaak wel hoe ze het eindproduct samen kunnen maken, maar niet waarom ze daarvoor samenwerken. "Dat is veel leuker, en we zijn zo sneller klaar," reageerde een groepje brugklassers die samenwerkten aan een filmpresentatie over het water in de Amstel. In de gemengde onderbouw werken leerlingen van alle niveaus samen en bouwen ze ook vriendschappen op, die ook in de bovenbouw intact blijven.

Reflecteren op het samenwerkingsproces vindt niet systematisch plaats; bij de ene docent gebeurt het wel, bij de andere niet. De leerlingen die we spraken kozen vrijwel altijd zelf de groepjes, er werd volgens hen niet bewust gestuurd op heterogene groepjes (voor convergente differentiatie).

Docentniveau

De experts vinden elkaar (en de onderwijsassistenten) gemakkelijk in allerlei samenwerkingsgroepen op de woensdagmiddag. Iedere expert zit in een werkgroep. Dat resulteerde in een wildgroei aan werkgroepen (20 in totaal), al dan niet op instigatie van de schoolleiding. Inmiddels is het aantal werkgroepen teruggebracht naar twaalf om meer focus te brengen in de onderwijsontwikkeling. Die focus kan wellicht nog scherper.

De experts/coaches en onderwijsassistenten ontwikkelen samen mooie instrumenten, maatwerktrajecten en lesprogramma's. Met name in de eerste twee jaren van de brede brugklas bundelen de experts de krachten in vakoverstijgende projecten (zoals 'Utopie of ramp') en benutten ze raakvlakken in afzonderlijke programma's en curricula. Dankzij de indeling in domeinen zoals 'Mens en Maatschappij' (geschiedenis, aardrijkskunde, economie, filosofie en maatschappijleer), 'Taal en Cultuur' (alle talen) en 'Expressie en Beweging' wordt er in de onder- en middenbouw planmatig samengewerkt. Leerlingen leren in deze domeinen op systematische en expliciete wijze verbanden te leggen tussen meerdere schoolvakken. Mooie pareltjes zijn verder de gezamenlijke lesprogramma's van wiskunde en beweging (lichamelijke opvoeding) en de opdrachten van wiskunde en expressie (beeldend). Met zulke initiatieven van samenhangend onderwijs, die nog meer navolging verdienen, kan Spinoza20first goed aansluiten bij de maatschappij en de 'buitenwereld' van jongeren.

In de bovenbouw is samenwerking minder vanzelfsprekend. Daar ontstaan samenwerkingen vooral door eigen initiatieven van afzonderlijke docenten, zoals

bij Nederlands, Engels en geschiedenis (literatuurgeschiedenis). De projectweek, waar dit schooljaar mee is gestart, is een uitgelezen kans om het vak- overstijgend onderwijs in de bovenbouw verder te ontwikkelen.

Schoolniveau

Op directieniveau werken Spinoza20first en het Spinoza Lyceum veel samen. Voor de medewerkers vindt jaarlijks uitwisseling plaats tijdens één of twee gezamenlijke studiedagen. Sommige vaksecties werken schooloverstijgend samen met de collega's van het Spinoza Lyceum. De directies kunnen de kruisbestuiving stimuleren door meer gezamenlijke studie- en themadagen en werktijd hiervoor te faciliteren.

Spinoza20first werkt veel met zij-instromers om het lerarentekort het hoofd te bieden. Teach-In verzorgt een traject waarin de zij-instromers via de Hogeschool Utrecht in opleiding gaan tot docent. Op Spinoza20first doen deze zij-instromers al ervaring op als onderwijsassistent en coach. De coaches hebben dus al veel ervaring buiten het onderwijs opgedaan. Die ervaringen nemen zij mee in hun rol als coach.

Het Spinoza Lyceum en Spinoza20first werken buiten de stichting samen met de andere 'HHAAAP-scholen' (samenwerkingsverband tussen daltonscholen in Noord-Holland) in de regio voor de gevorderde daltontrainingen. Deze samenwerking heeft een groot potentieel voor alle scholen, maar wordt nog niet optimaal benut. Ook met de basisscholen zijn de banden aangehaald. Twee keer per jaar vinden conferenties plaats met de basisscholen in Amsterdam (Stichting OoAda) om de aansluiting tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs te verbeteren. Er is nu gestart met een doorlopende leerlijn over 'leren leren'. Hiervoor interviewen docenten uit het basisonderwijs de leerlingen op Spinoza20first, en dat zal andersom ook gebeuren. Deze samenwerking kan een voorbeeld zijn voor andere daltonscholen die hun onderwijs beter willen laten aansluiten op het basisonderwijs.

Het doel van de school is om ook het hoger onderwijs te betrekken in de ontwikkeling van de doorlopende leerlijnen, maar daar zijn nog geen concrete stappen voor gezet.

De samenwerking met ouders is op een lager pitje komen te staan om rust in de organisatie te brengen. De ouders blijven wel graag betrokken bij de onderwijsontwikkelingen. Maak gebruik van hun denkkraft. Zij kunnen de school ook bewust maken van haar blinde vlekken in haar onderwijs.

1.4 Reflectie

School

Link naar [Leerlijnen](#)

Wat gaat er goed?

Vakinhoudelijk

In de onderbouw mogen leerlingen elke toets of product eenmaal herkansen. Dit stimuleert de leerlingen om te reflecteren op wat er wel of niet goed is gegaan bij het maken van een toets/product, en dit mee te nemen in het voorbereiden op de herkansing. Ook wordt er als groep gereflecteerd op toetsen aan de hand van gemaakte fouten. Dit geven docenten op verschillende manieren vorm zodanig dat dit passend is bij hun vak.

In de bovenbouw is er ook ruimte om toetsen en producten te herkansen, met 1 herkansingsmogelijkheid per periode. Ook hier is het doel om leerlingen de ruimte te bieden te leren van hun eerdere toets om dit vervolgens in te zetten voor hun herkansmoment. We zien dat leerlingen zich gericht inschrijven bij de daltonuren van hun docent om uitgebreide feedback op hun toets of product te krijgen.

Leerlingen worden voor hun gemaakte producten altijd beoordeeld door middel van een vooraf gepubliceerde *rubric*. Deze rubric bevat de verschillende eisen waar hun product aan moet voldoen voor een bepaalde scoretoekenning. Leerlingen kunnen op deze manier regelmatig reflecteren op hun product en beoordelen of zij denken dat het product de gewenste beoordeling oplevert. Het stimuleert ze dus te reflecteren tijdens het leerproces. Daarnaast krijgen leerlingen op deze manier een helder inzicht in hun beoordeling, waar ze vervolgens op kunnen reflecteren.

Link naar [Voorbeeld rubric](#)

Coaching & begeleiding:

Tijdens coachgesprekken reflecteert de leerling continu op het leerproces. Dit wordt expliciet door met de leerling een doel op te stellen en op basis daarvan de coaching vorm te geven. Tijdens alle coachgesprekken is er dan ook de ruimte om met de leerling te reflecteren op het leerproces. Om (nieuwe) coaches de juiste handvatten te bieden om de leerling hierin te ondersteunen, wordt in het traject 'nieuwe medewerkers' aandacht besteed aan de theorie bij dit zogeheten *doelgericht coachen*.

We hebben twee instrumenten waarmee we met de leerlingen hun daltonvaardigheden over het afgelopen jaar reflecteren. Met de *daltonrapportages* beoordelen leerlingen (op een schaal van 1 tot 5) in hoeverre ze zelf een ontwikkeling doormaken met de leerdoelen die zijn opgenomen in de gehele daltonleerlijn. We vinden het belangrijk dat leerlingen zichzelf langs de lat kunnen leggen wat betreft de daltonleerdoelen, zodat ze inzicht krijgen in de te ontwikkelen vaardigheden. Deze daltonrapportage wordt vervolgens besproken in het coachgesprek om met de leerling te reflecteren op de daltonvaardigheden en deze te koppelen aan de doelen van de coaching. Deze reflectie met behulp van daltonrapportages

vindt elk half jaar plaats.

Link naar [Voorbeeld dalton rapportage](#) (zie ook spoorboekje)

Daarnaast schrijven de leerlingen aan het einde van het jaar hun *reflectieverslag*. Leerlingen onderzoeken hiermee hun ontwikkeling op het gebied van de ontwikkelde daltonvaardigheden en opgedane vakkennis van het afgelopen jaar. Hierbij vinden we het belangrijk dat leerlingen hun eigen ontwikkeling ook zelf onder woorden kunnen brengen. Het expliciet maken van hun leerproces en hier praktische voorbeelden van kunnen geven in ontwikkelingen op het vlak dalton en vakkennis.

Link naar [Voorbeeld reflectieopdracht](#) (zie ook spoorboekje)

Wat zijn ontwikkelpunten?

Wij hebben de ambitie om reflectievaardigheden *zichtbaarder en minder vrijblijvend* aan bod te laten komen binnen het leerproces. We hebben als doel dat leerlingen in elk thema actief reflecteren met:

- de expert, over vakkennis en daltonvaardigheden;
- de coach over daltonvaardigheden en persoonlijke ontwikkeling.

We hebben hier de volgende concrete actiepunten voor:

We zien momenteel dat experts en coaches reflectie binnen het thema (of tussen twee thema's) op hun eigen manier inrichten. Hierdoor bieden we nog niet elke leerling de structuur waar zij behoefte aan hebben als het gaat om toetsreflectie. We zijn bezig met het ontwikkelen van breed inzetbare instrumenten voor reflectie binnen elk thema, zoals toetsreflectieformulieren. Momenteel zien we dat experts toetsreflectie veelal op een eigen manier vormgeven. Dit geeft de leerlingen nog niet altijd duidelijkheid over hoe ze hun leerproces moeten bijsturen.

Daarnaast merken we dat er nog een bepaalde mate van vrijblijvendheid in het reflecteren zit binnen/na een thema/toets. Leerlingen die bijvoorbeeld een voldoende halen, zijn nog niet gemotiveerd om erachter te komen wat hun kwaliteiten zijn die ze hebben ontwikkeld, en waar nog ruimte voor verbetering zit.

Reactie visitatieteam

Reflectie

Leerlingniveau

In het zogenaamde spoorboekje (informatief boekje voor leerlingen/ouders) zijn reflectie-instrumenten opgenomen zoals de daltonvaardigheidslijnen en de daltonrapportage. Met name de daltonrapportage is een waardevol instrument, maar wordt nog niet effectief ingezet (volgens de bovenbouwleerlingen). Bij de driehoeksgesprekken coach-leerling-ouder(s) herkennen de leerlingen niet dat zij zelf reflecteren op hun werkwijze en resultaten en hierover verantwoording afleggen. De leerling is hierbij niet altijd aanwezig. Indien ze wel aanwezig zijn,

hebben ze bijna geen rol. Het verdient aanbeveling om deze reflectie betekenisvol te maken in de driehoeksgesprekken coach-leerling-ouder(s) en de leerling in dit gesprek een leidende rol te geven.

Toetsen en herkansen mag in de onderbouw, maar alleen als je de toets hebt ingezien. Er vindt niet altijd een klassikale nabespreking plaats.

Een van de ouders ervaart de 10-minutengesprekken op de expertavonden als minder zinvol: expertavonden gaan te veel over cijfers en te weinig over het proces. Er is te weinig dialoog over wat een leerling vindt van het vak, wat er moeilijk is en waarom. Tijdens de gesprekken ervaren de ouders dat de daltonkernwaarden centraal staan, maar zij zien niets terug van de daltonrapportages. Naast een uitdraai van Magister.me zou dit wel als meerwaarde worden ervaren.

Leerlingen geven aan dat nieuwe docenten leerlingen meer mogen aanspreken op hun gedrag tijdens de daltonuren. Wellicht hangt dit samen met de wens van de leerlingen dat nieuwe docenten iets beter gecoacht moeten worden in de daltondidactiek.

Docentniveau

Reflectie op eigen handelen als daltondocent binnen de vakgroepen is niet gestructureerd. Er wordt wel gereflecteerd op onderwijsinhoud, curriculum en werkvormen. In de opbouw van de school zijn alle leerjaren aan bod geweest. Er wordt door het management wel aangestuurd op collegiale lesbezoeken en voor intervisie kan je je aanmelden. Er is hiervoor een samenwerking met Spinoza Lyceum.

Het is de bedoeling dat nieuwe docenten de recent ontwikkelde daltonspiegel invullen als vorm van collegiale intervisie.

De coachgesprekken met leerlingen worden nu op een willekeurige manier vormgegeven en zijn afhankelijk van de coach qua frequentie en vorm van verslaglegging. Dit kan een spreadsheet zijn of aantekeningen in een schrift. De oudergesprekken worden in Magister.me geregistreerd.

Schoolniveau

Naar aanleiding van de oudergesprekken werd duidelijk dat er geen oudertevredenheidsonderzoeken worden gedaan. De ouders waren met name in de startperiode nauw betrokken bij de ontwikkeling van het onderwijs. Volgens de leerlingen zijn er veel evaluerende enquêtes geweest maar ouders herkennen dit soms niet.

De schoolleiding geeft aan dat er in de eerste schooljaren elke 6 weken werd gespiegeld met ouders en ouderpanels. De frequentie hiervan kon omlaag omdat de school in een stabielere fase verkeert. Nu is de balans een beetje te veel doorgeslagen naar te weinig en behoeft dit aandacht.

De schoolleiding onderkent dat de coaching en daltonscholing van de nieuwe docenten nog verder ontwikkeld moet worden: meer dan de helft van het huidige schoolteam (85 docenten) werkt korter dan twee jaar op Spinoza20first.

Het OOP wordt niet vergeten in ontwikkeltrajecten en wordt meegenomen in het daltonproces. De conciërge heeft als taak de uitgestuurde leerlingen op te vangen en van een reflectieformulier te voorzien maar ook in de wandelgangen leerlingen aan te spreken op hun gedrag.

1.5 Effectiviteit / doelmatigheid

School

Wat gaat er goed?

In de onderbouw zijn bepaalde vakken samengevoegd tot domeinen. Op deze manier worden bepaalde kerndoelen van verschillende vakken samengevoegd en vanuit verschillende invalshoeken bekeken. Dit voorkomt onnodige overlap.

In de onder- en bovenbouw zijn er deadlines waaraan de leerlingen zich moeten houden, maar is er een grote mate van vrijheid om de leerstof naar eigen inzicht in te plannen. Ook in de lessen is er veel ruimte om zelfstandig te werken. Daarnaast wordt er van een bovenbouwleerling verwacht dat ze hun daltonuren bewuster kiezen en effectiever gebruiken. Wanneer een leerling bijvoorbeeld al klaar is met de stof voor een bepaald vak of minder les nodig heeft voor dat vak, kan in overleg met de expert gekeken worden naar maatwerk. Door bijvoorbeeld een deel van de les over te slaan om deze tijd te gebruiken voor een ander vak. Op deze manier wordt dus gewerkt aan de effectiviteit van het leerproces.

Ook zijn er mogelijkheden tot maatwerk; leerlingen kunnen versnellen (er zijn leerlingen die in de onderbouw delen van het jaar hebben overgeslagen of die vervroegd examen doen).

Effectiviteit wordt ook zichtbaar in de samenwerking met het Spinoza Lyceum en de samenwerking met de andere scholen van de HAAAP. Op die manier kunnen we samen optrekken mbt scholing en daltonontwikkeling.

Wat zijn de ontwikkelpunten?

Meer flexibiliteit in met name de bovenbouw met betrekking tot de keuze van les- en daltonuren. Geef de leerling vertrouwen en durf los te laten.

Ook zouden we graag zien dat leerlingen gestimuleerd worden om de de tijd waarin ze zelfstandig mogen werken in de lessen en in de daltonuren effectiever gaan inzetten. Hiervoor is een projectgroep aan de slag gegaan die voor het eind van het schooljaar een plan zal presenteren.

Ook willen we graag de band met de scholen van de HAAAP versterken, onder andere door vaste overlegmomenten op te nemen in de jaarkalender. Dit om nog beter samen te werken en daarmee dus ook effectiever te werken.

Reactie visitatieteam

Effectiviteit

Leerlingniveau

Leerlingen geven aan dat de effectiviteit van het zelfstandig werken in de daltonuren erg docentafhankelijk is. Sommige docenten zijn streng, bij andere is er meer vrijheid om bijvoorbeeld te kletsen met vrienden. Ze geven als tip dat de (nieuwe) docenten de leerlingen best mogen aanspreken op hun gedrag tijdens de daltonuren. Ook zeggen leerlingen dat ze harder gaan werken zodra

de deadlines in zicht komen. Tijdens de eerste weken van een periode werken ze vaak minder effectief dan tijdens de laatste weken.

Het daltonuur kiezen ze veelal op basis van waar hun vrienden heen gaan en welke docent er zit, maar er wordt ook gericht gekozen om vragen te stellen, bijvoorbeeld bij wiskunde en Nederlands. Ze zien in dat je, als je werkt in de daltonuren, weinig tot niks meer thuis hoeft te doen. De mogelijkheid tot verdieping in sommige daltonuren (bijvoorbeeld practicum koeienogen snijden bij biologie) wordt als meerwaarde gezien door leerlingen. Bovenbouwleerlingen geven aan dat zij de adviesplanning in Magister.me missen als houvast in hun leertraject.

De heterogene samenstelling van de onderbouw en de daaraan gekoppelde mogelijkheid tot maatwerk zoals examen in een vak op hoger niveau of versnellen zien leerlingen als een vanzelfsprekendheid.

Docentniveau

Er zijn ontzettend veel werkgroepen op Spinoza20first die veel instrumenten hebben ontwikkeld (Daltonleerlijnen, daltonrapportage etc). Maar niet al deze instrumenten worden effectief gebruikt en ingezet. Er is al een stap gezet richting meer focus waardoor er nu nog zo'n 12 werkgroepen zijn in plaats van 20. Docenten geven aan dat zij graag meer structuur en kaders met randvoorwaarden zouden zien.

Schoolniveau

Een ouder merkt op dat de 10-minutengesprekken met experts niet effectief zijn. Het gaat dan vooral om de cijfers en niet om het leerproces van de leerling. Hij zou liever zien dat deze tijd ten goede komt aan de coaching waarbij de focus meer op de ontwikkeling van het kind ligt.

Leerlingen zouden het fijn vinden als er de komende jaren minder (ad hoc) veranderingen worden doorgevoerd. Kijk bij elke verandering eerst of het bij de visie van de school op langere termijn past.

1.6 Borging als voorwaarde

School

Wat hebben we het afgelopen schooljaar gerealiseerd en waar gaan we het komende schooljaar aan werken op het gebied van dalton?

Versterking van ons daltononderwijs

Inleiding

In schooljaar 2021-2022 zijn de volgende punten gerealiseerd:

- verbinding met Spinoza Lyceum (samen optrekken HAAAP);
- samenwerking voorbereiding visitatie met Spinoza Lyceum;
- zichtbaarheid leerlingen, personeel en ouders middels Daltonglossy en spoorboekje;
- versterking samenwerking Commissie en Daltonwerkgroep.

Er is behoefte aan het voortzetten van deze punten. Daarnaast zijn er twee punten aan toegevoegd, te weten punt 8 en 9. Deze zijn onder andere voortgekomen uit de studiedag van 24 oktober 2022.

In schooljaar 2022- 2023 werken we verder aan de volgende doelen:

1. Daltonvaardigheden zichtbaar maken voor de leerlingen binnen het curriculum.
2. Het daltononderwijs zichtbaar maken voor ouders.
3. Het is voor de leerling inzichtelijk wat de persoonlijke vorderingen zijn per vaardigheid en de leerling wordt hierin begeleid.
4. Betekenis geven aan het daltoncertificaat.
5. Verlenging daltonlicentie voor vier jaar in schooljaar 2022-2023.
6. Vergroten van kennis bij lesgevend- en ondersteunend personeel in aanleren van daltonvaardigheden door de leerlingen.
7. De samenwerking met het Spinoza Lyceum en de andere HAAAP scholen verder versterken.
8. Borging van de doorlopende daltonleerlijnen in het algemeen, met de nadruk op het vinden van een goede balans tussen vrijheid en gebondenheid in de onder- en bovenbouw.
9. Verder voortzetten van plusdocument/daltoncertificaat voor leerlingen
10. Via daltonopleiders de daltoncertificering van docenten mogelijk maken

Uitwerking speerpunt: Versterking van ons daltononderwijs	
Thema	Onderwijs
Resultaatgebied	Begeleiding vaardigheden, lesaanbod en professionalisering
Huidige situatie/aanleiding	Op Spinoza20first is in 2021-2022 de daltoncommissie voor het eerste jaar gestart. Zij heeft de samenwerking met de daltoncoördinator op Spinoza Lyceum gevonden en met de afdelingsleiders, om vanuit hier te werken aan verdere uitwerking van bovenstaande doelen.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Daltonvaardigheden zichtbaar maken voor de leerlingen binnen het curriculum.</u> <u>Het daltononderwijs zichtbaarder maken voor ouders</u> 2a) een kopje Dalton toevoegen aan de nieuwsbrief voor de ouders, waarin de ontwikkelingen op het gebied van Dalton weergegeven worden. DC 2b) Dalton cafés organiseren voor ouders. DC/WG 2. <u>Het is voor de leerling inzichtelijk wat de persoonlijke vorderingen zijn per vaardigheid en de leerling wordt hierin begeleid.</u> 3a) Daltonvaardigheden worden besproken en begeleid tijdens de coachgesprekken en het begeleidingsuur. WG coaching/begeleidingsuur 3b) Reflectie-instrumenten ontwikkelen en inzetten. WG 3c) Het daltononderwijs zichtbaar maken in een daltonboekje voor (nieuwe) collega's DC 3. <u>Betekenis geven aan het daltoncertificaat.</u> 4a) Structuur maken van de inhoud van het daltoncertificaat. DC/WG plusprogramma 4b) Eigen initiatieven koppelen aan daltonvaardigheden. WG plusdocument 4c) Het begeleiden van het implementeren van de leerlijnen en rubrics in alle leerjaren. Het toewerken naar het certificaat zal leerlingen meer bewust maken van werken vanuit de daltonvaardigheden. Dit certificaat zal deel uitmaken van het plusdocument. DC door: c1) doelgericht samenwerken met de afdelingsleiders aan het verbeteren van de kwaliteit van de (daltonvak)lessen door het werken aan de vaardigheden te benoemen en inzichtelijk te maken voor leerlingen. c2) met experts inzichtelijk maken hoe leerlingen in stappen kunnen werken aan de vaardigheden. WG 4. <u>Verlenging Daltonlicentie voor vier jaar in schooljaar 2022-2023.</u> 5a) Zelfevaluatie uitvoeren en dalton 4 jarenplan opstellen + wederzijdse proefvisitatie met het SL. DC (ism WG) 5b) Opstellen daltonvisitatie rapportage en coördinatie daltonvisitatie 2022-2023. DC 5. <u>Vergroten van kennis bij lesgevend- en ondersteunend personeel in aanleren van daltonvaardigheden door de leerlingen.</u> DC 6a) 0-meting onder het gehele personeel op het gebied van kennis over dalton en daltonvaardigheden. 6b) dalton-ontwikkelplan (DOP) integreren in het ontwikkel perspectief plan personeel. 6c) inrichting scholingsaanbod op basis van DOP personeel.

	<p>6d) secties ondersteunen in het borgen van de daltonvaardigheden in het curriculum en het aanleren van deze vaardigheden in les situaties.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. De samenwerking met het Spinoza Lyceum en de andere HAAAP scholen verder versterken. DC 7. Geen andere dan vorig jaar 8. Borging van de Daltonleerlijnen in onder en bovenbouw DW/DC 9. Voortzetten werk afgelopen jaar Plusdocument/Certificaat DC 10. Via daltonopleiders de daltoncertificering van docenten mogelijk maakt. DC
Consequenties organisatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er komt een werkgroep dalton.(is er sinds 2020) 2. De daltoncommissie werkt samen met de afdelingsleiders en de werkgroepen dalton, plusdocument, coaching en begeleidingsuren 3. visitatiecommissie oprichten, bestaand uit een de locatiedirecteur, een afdelingsleider, teacher-leader Dalton-coördinatie, drie experts (30 taakuren) en een onderwijsassistent (30 klokuren) 4. tijdens in tijd gefaciliteerde takentijd zal dit team altijd aan dalton werken (20 uur in gefaciliteerde tijd per werkgroepid) 5. Elke twee weken wordt gepubliceerd in het weekbericht welke vorderingen door de daltoncommissie behaald zijn, zodat het hele personeel op de hoogte is.
Consequenties scholing	<ul style="list-style-type: none"> • 1x 20 en 1x10 scholing (beginners en gevorderden) • scholing daltons coördinatoren als gecertificeerde trainers

Daltonontwikkeling personeel

Een belangrijk onderdeel van de borging is terug te zien in de scholing en ontwikkeling. Als daltondocent ben je steeds in ontwikkeling. Op Spinoza20first worden verschillende mogelijkheden voor scholing aangeboden.

Daltonscholing voor beginners

Alle collega's die beginnen op het Spinoza20first volgen in de eerste periode (meestal rond oktober) de daltonscholing voor beginners. Deze cursus duurt 24 uur en vindt op een externe locatie plaats, inclusief een hotelovernachting. Aan deze cursus nemen ook de nieuwe collega's van het Spinoza Lyceum deel. In deze 24 uur wordt iedereen als het ware ondergedompeld in de wereld van Dalton.

Aan het eind van deze 24 uur hebben de deelnemers:

- kennis gemaakt met het daltononderwijs zoals vormgegeven op Spinoza20first
- een eerste dalton lesopzet gemaakt / een eerste dalton werkwijze gemaakt
- activerende werkvorm ervaren
- nader kennis gemaakt collega's van Spinoza20first en het Spinoza Lyceum
- een start gemaakt met het daltonexperiment
- een start gemaakt met een eigen Dalton Ontwikkel Plan (DOP)

Deze cursus wordt afgesloten met een gezamenlijke reflectiebijeenkomst in de tweede helft van het jaar. Tijdens deze bijeenkomst worden de uitkomsten van de daltonexperimenten door deelnemers van beide scholen gepresenteerd en wordt er gereflecteerd op de persoonlijke daltonontwikkeling. Hiervoor gebruiken wij de daltonspiegel en de progressiecirkel als instrumenten. We zijn bezig om deze cursus uit te breiden naar een 2-jarig traject dat uiteindelijk zal leiden naar het daltoncertificaat. Hiervoor werken we samen met het Spinoza Lyceum en de Thomas More Academie.

Voor het OOP wordt ook de mogelijkheid tot scholing geboden; zowel extern of intern.

Het vervolg van deze beginnerscursus is scholing die in samenwerking wordt georganiseerd met de leden van HAAAP. Dit is een samenwerkingsverband tussen daltonscholen in de regio. De leden van HAAAP organiseren een keer per jaar een vervolgscholing. Dit is een traject van meerdere bijeenkomsten waarbij de uitwisseling op het gebied van dalton tussen de verschillende scholen centraal staat.

Het traject bestaat uit:

- een startbijeenkomst (kennismaking en inventarisatie van leervragen)
- wederzijds scholenbezoek
- een 24 uur bijeenkomst in een hotel
- afsluitingsbijeenkomst (uitwisseling experimenten en reflectie)

Omdat de ontwikkeling van een daltondocent nooit stil staat neemt dalton een permanente plaats in bij de professionalisering en de onderwijsontwikkeling op Spinoza20first. Er worden meerdere studiedagen per jaar geheel of gedeeltelijk aan dalton gewijd. Ook is er een werkgroep dalton die de daltoncommissie ondersteunt om de vertaalslag te maken van beleid naar de onderwijspraktijk.

Links naar:

[Scholingsplan voor intern opleiden voor het Daltoncertificaat door de Daltonopleiders](#)

(geschoold door Thomas More Academie):

[Progressiecirkel](#)

[Daltonspiegel](#)

[DOP](#)

Reactie visitatieteam

Borging

Zoals hierboven beschreven werkt de school planmatig aan de dalton-ontwikkeling d.m.v. een daltonbeleidsplan.

De daltonontwikkeling wordt aangestuurd door twee daltoncoördinatoren, (daltoncommissie), de daltonwerkgroep ondersteunt de commissie om de vertaalslag te maken van beleid naar de onderwijspraktijk (zie gespreksverslag). De scholingsactiviteiten voor (nieuwe) docenten in samenwerking met het Spinoza Lyceum en de andere daltonscholen van de HAAAP bieden een goede basis voor de verdere professionalisering van de docenten.

Het mag duidelijk zijn dat het opzetten van een nieuwe daltonschool voor mavo, havo en vwo, die gegroeid is van 97 naar 910 leerlingen en van 15 naar 85 docenten veel van het schoolteam heeft gevraagd. Schoolleiding en team hebben met veel lef, doorzettingsvermogen en passie (ondanks de twee coronajaren) het daltononderwijs vormgegeven.

Het schoolteam heeft de afgelopen jaren een enorme ontwikkelkracht laten zien, maar nu daalt het besef in dat niet alles tegelijk kan. In de verdere ontwikkeling

van de school en het doorlopen van de eerste examencyclus na zes jaar vragen ook nieuwe thema's aandacht, zoals bijvoorbeeld de relatie tussen persoonlijke groei en de leerresultaten. De school moet 'dealen' met de paradox, waar meer innovatieve scholen mee worstelen: scholen en docenten krijgen van de overheid meer ruimte om het onderwijsaanbod in te richten naar de behoeften en ambities van hun leerlingen, maar aan het einde van de rit moeten alle leerlingen door dezelfde hoepel van het eindexamen springen.

De school wil zich niet neerleggen bij dit gegeven en geeft aan dat zij het zelfverantwoordelijk-leren-traject in zowel onder- als bovenbouw wil versterken, zodat leerlingen systematisch leren om de leerdoelen te behalen (in plaats van de taakdoelen: 'de opdracht moet af'). In dit traject zijn gerichte feedback door de expert/coach en formatieve leerdoeltoetsen de crux van het leerproces.

De zelfevaluatie is een reële weergave van de fase waarin de school zich bevindt. In deze fase is het van belang het goede te behouden en samen met docenten, leerlingen en ouders te kijken welke succesfactoren van Spinoza20first in de toekomst het fundament vormen van het daltononderwijs. Bij het doorvoeren van veranderingen is het raadzaam om samen met leerlingen, docenten en ouders kritisch te kijken of deze passen bij de langere termijnvisie van de school.

2 Ontwikkelvermogen

Parels van de school (hier zijn we trots op)

Spinoza20first is er in geslaagd om een vernieuwende daltonschool neer te zetten in een behoorlijk lastige markt (Amsterdam). De school is in zes jaar gegroeid van 100 naar 1000 leerlingen, heeft een goede naam en een grote aantrekkingskracht voor zowel ouders als leerlingen. Dat vertaalt zich in een heel goede aanmelding, maar ook in veel belangstelling van andere scholen voor het concept en de werkwijze van Spinoza20first.

De groei die de school heeft meegemaakt en het vermogen om steeds weer aanpassingen in het onderwijs te maken (ieder jaar kwam er weer een leerjaar bij dat ontwikkeld moest worden) en om de nieuwe collega's hierin mee te nemen is iets waar we enorm trots op zijn. Een nieuwe school starten en succesvol maken vergt enorm veel van de organisatie, maar ook van de ouders en leerlingen. We zijn constant in ontwikkeling en in deze fase van ontwikkeling richten wij ons vooral op de borging van het concept. Kort samengevat wat hebben we bereikt op het gebied van dalton:

Dalton op Spinoza20first

Personeel;

- Professionalisering;
- link naar [DOP](#)
- Daltontrainingen (beginners/gevorderden) en studiedagen al dan niet gezamenlijk met het Spinoza Lyceum/HAAAP
- Dalton glossy (handboek dalton voor collega's) *dit wordt uitgedeeld aan de visitatiecommissie de dag voor de visitatie*
- Daltonleerlijnen als hulp voor de onderwijsontwikkeling
- Daltoncommissie en werkgroep ter ondersteuning
- Eigenaarschap in de onderwijsontwikkeling

Leerlingen;

- Daltonleerlijnen en reflectieformulieren
- Daltonspoorboekje (vanaf dit schooljaar krijgen alle brugklasleerlingen dit) *wordt uitgedeeld aan de visitatiecommissie de dag voor de visitatie*
- Daltoncertificaat
- Mogelijkheden tot eigenaarschap in het leerproces
- Persoonlijke coaching en waar nodig extra ondersteuning vanuit Halte 305 (trajectvoorziening)
- Mogelijkheden tot versnellen, verdiepen en verbreden/ maatwerk
- Brede onderbouw en contextrijk onderwijs

Ouders;

- Ouders worden actief betrokken bij de onderwijsontwikkeling door middel van ouderpanels

Ontwikkel – en onderzoeksvragen (hier willen we meer van weten)

1. Zoals eerder geschetst in het stukje over ‘vrijheid in gebondenheid’ zijn we als school op dit moment op zoek naar een juiste balans tussen beiden. We streven naar een betere integratie van de daltonleerlijn ‘vrijheid in gebondenheid’ in het curriculum. In de onderbouw wordt er (soms te) veel vrijheid ervaren door de leerlingen, maar in bovenbouw vaak juist veel minder. Onze ontwikkelvraag is:
Op welke manier kunnen we de balans tussen vrijheid en gebondenheid nog beter bewaren voor leerlingen in de onderbouw en in de bovenbouw? Ziet het visitatieteam voorbeelden van deze balans in de onderbouw en in de bovenbouw, zowel in de gewone lessen als de daltonuren?
2. Vanwege de snelle groei van onze school, komen er elk jaar weer een groot aantal nieuwe werknemers bij. Dit heeft gevolgen voor de organisatie. Het is een uitdaging om de idealen vast te houden in de snel groeiende school en de organisatie aan te passen aan de gewijzigde schaalgrootte. **Hoe zorgen we ervoor dat we het team, maar ook de ouders en leerlingen nog meer kunnen meenemen in de doorontwikkeling van ons onderwijsconcept? Zien jullie voorbeelden van manieren waarop we dit nu al doen?**

Onze verwachting van de uitslag van de visitatie (tussentijdse visitatie of niet)

Als we kijken naar de basis voor Dalton in ons onderwijsconcept:

- reflectievermogen
- gedeeld eigenaarschap
- ontwikkelkracht

dan vinden we, dat we op alle onderdelen goed bezig zijn om de daltonontwikkeling op de school met z'n allen goed neer te zetten. We zijn er echter nog niet, na jaren van ontwikkelen en bijsturen zijn we toe aan de borging en verankering van het daltononderwijs op Spinoza20first. We verwachten dat de visiteurs ons veel feedback zullen geven waar we in de komende jaren ons voordeel mee zullen doen.

We verwachten dat het visitatieteam en het bestuur van de NDV het vertrouwen uitspreken om ons een verlenging van 5 jaar te geven.

Waar staat onze school bij de volgende visitatie? (langetermijnvisie)

Bij de volgende visitatie in 5 jaar willen we het volgende bereikt hebben:

- Daltonvaardigheden zichtbaar maken voor de leerlingen en ouders. Borging van de doorlopende daltonleerlijnen in het algemeen, met de nadruk op het vinden van een goede balans tussen vrijheid en gebondenheid in de onder en bovenbouw. Wat uiteindelijk zal leiden tot het behalen van een daltoncertificaat.

- Vergroten van kennis bij lesgevend- en ondersteunend personeel in aanleren van daltonvaardigheden door de leerlingen. Via daltonopleiders de daltoncertificering van docenten mogelijk maken.
- De samenwerking met het Spinoza Lyceum en de andere HAAAP-scholen verder versterken mbt scholing en Daltonontwikkeling.

Reactie visitatieteam

N.a.v. de twee ontwikkelvragen:

Op welke manier kunnen we de balans tussen vrijheid en gebondenheid nog beter bewaren voor leerlingen in de onderbouw en in de bovenbouw? Ziet het visitatieteam voorbeelden van deze balans in de onderbouw en in de bovenbouw, zowel in de gewone lessen als de daltonuren?

De kernwaarde vrijheid/autonomie staat synoniem voor zelfstandigheid **en** verantwoordelijkheid. De leerling mag in vrijheid zelfstandig beslissingen nemen binnen een structuur met leerdoelen en afspraken. Zelfstandigheid is een van de basisbehoeften om tot leren en ontwikkeling te komen. Ervaren dat je iets zelf kan, met of zonder hulp.

De keuzevrijheid op Spinoza20first is groot: enerzijds is dit essentieel om intrinsieke motivatie te bevorderen, anderzijds moet deze keuzevrijheid goed gemonitord/begeleid worden. In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat onderbouwleerlingen wellicht te veel keuzevrijheid ervaren en dit een 'gevoel van zwemmen' geeft. De 'overladenheid' van het maken van keuzes (keuzestress?) vraagt hier om (extra) ondersteuning. De rol van de docent/coach is hier essentieel: motiveren, coachen, monitoren en feedback geven. In de bovenbouw ervaren leerlingen minder keuzevrijheid, omdat er meer vaklessen ingeroosterd staan. Idealerweise worden in de lessen instructie, uitleg, zelfstandig werken en samenwerken gecombineerd. In de geobserveerde lessen (met name van de bovenbouw) zagen we veel frontaal, klassikaal onderwijs. De onbalans zit wellicht niet zozeer in de hoeveelheid les- of daltonuren in onder- en bovenbouw, maar in de opbouw van instructie/oefening en de toegepaste werkvormen in de vaklessen van de bovenbouw. Door de druk van het eindexamen wordt er teruggegrepen op docentgestuurd onderwijs, terwijl leerlingen in de vaklessen ook een verantwoordelijkheid kunnen dragen m.b.t. de verwerking van de leerstof (activerende werkvormen).

Als visitatieteam zijn we benieuwd naar de uitkomsten van de evaluatie over de overgang van onderbouw naar bovenbouw.

Hoe zorgen we ervoor dat we het team, maar ook de ouders en leerlingen nog meer kunnen meenemen in de doorontwikkeling van ons onderwijsconcept? Zien jullie voorbeelden van manieren waarop we dit nu al doen?

In de zelfevaluatie wordt aangegeven dat de school nu in de fase van borging en verankering van de daltonontwikkeling is aanbeland. Gezien de snelle groei van het aantal docenten is niet alleen daltonscholing en coaching van nieuwe docenten essentieel, maar ook de dialoog met elkaar over het handelen in de klas. Hiervoor wordt voor nieuwe docenten de recent ontwikkelde *Daltonspiegel* ingezet. Ook het samen lessen voorbereiden en het bij elkaar in de klas kijken is voor nieuwe docenten een effectieve manier om de daltonkernwaarden te integreren in het pedagogisch-didactisch handelen.

Blijf leerlingen en ouders bevragen d.m.v. klankbordgroepen. De school heeft hier veel ervaring mee en leerlingen en ouders zijn zeer betrokken bij de daltonontwikkeling.

3. Gedeeld eigenaarschap

Uit de gesprekken met:

leerlingen

Wat vinden jullie leuk aan deze school?

- Veel vrijheid is fijn, maar de deadlines zijn wel nodig.
- De coachgesprekken worden als fijn ervaren. Deze gesprekken worden lastig als je geen "klik" hebt met je coach.
- Niet alleen leerstof leren uit de boeken, het gaat ook om andere (dalton)vaardigheden.
- Keuzevrijheid is groot, je mag ook kiezen op welke manier je de leerstof wilt afsluiten (toets, presentatie, poster, artikel schrijven, film)
- In daltonuren wordt ook verdiepingsstof aangeboden, bijv. bij biologie kan je je inschrijven voor "koeienogen snijden".

Kan je uit de voeten met de planningen?

- ja, in de daltonthemalijst per periode (4 periodes per jaar) staat voor alle vakken aangegeven welke toetsen en producten afgerond moeten worden. Alle opdrachten staan in Magister.me. De opdrachten zijn gekoppeld aan de leerdoelen die je moet behalen. De adviesplanningen voor klas 1,2 en 3 zijn geïntegreerd in Magister.me. Sommige leerlingen in de bovenbouw missen de adviesplanningen, die waren best handig. Nu moet je het werk dat in Magister.me staat zelf kunnen plannen.
- Daarnaast kan je in overleg met je coach de hulpplanningen (week, dag en uur) gebruiken. Die helpen je als je achterloopt of als je geen overzicht meer hebt.

Toetsen en herkansingen (Leren van je fouten)

- Je mag een toets eerder maken in de gelabelde daltonuren na afspraak met de docent. In de onderbouw mag je elke toets herkansen. Wel moet je dan eerst je toets inzien in de daltonuren en je fouten bespreken. Dan mag je een nieuwe afspraak maken met de docent voor de herkansing van de toets. De herkansing maak je dan meestal samen met de rest van de klas op de toets-deadline.

Daltonuren

- Inschrijven via Magister moet nu op de vrijdag voor de hele week erna. De voorzitter van de leerlingenraad heeft het nieuwe inschrijfsysteem met de SL besproken omdat dit systeem minder flexibel is. Leerlingen begrijpen wel waarom de flexibiliteit voor een deel is afgenomen, leerlingen schreven zich te laat (of niet) in.

- Daltonuren in de onderbouw en de bovenbouw zijn meestal gescheiden. In de onderbouw hebben leerlingen 1 lesuur per vak/leergebied met uitzondering van de kernvakken Nederlands en wiskunde (2 lessen per week), de rest van de lessen zijn daltonuren en explore-uren. In de bovenbouw (5-VWO) heeft de leerling nog 6 daltonuren.
- Tip voor nieuwe docenten in de daltonuren: je mag leerlingen best aanspreken op hun gedrag.
- Zijn daltonuren effectief voor jullie?: vooral bij wiskunde en Nederlands kan je extra uitleg krijgen. Als je je daltonuren effectief gebruikt hoef je thuis minder werk te doen.

Samenwerken

- Je mag vaak samenwerken, in principe mag je voor bepaalde opdrachten zelf de groepjes samenstellen, maar de docent kan de samenstelling van de groepjes wijzigen.
- Als je samenwerkt bij Praktische Opdrachten is de reflectie op de samenwerking in het groepje meestal een vast onderdeel.

Tutorcoaching:

- Leerlingen uit de bovenbouw zijn ook junior-coach in de brugklas. Ze gaan mee met het schoolkamp, helpen leerlingen plannen en functioneren ook als vertrouwenspersoon.

Reflectie

- De daltonrapportage wordt door alle ll. herkend. De coach kan n.a.v. de rapportage in gesprek gaan met ll. , maar dat gebeurt zeker niet altijd. De leerlingen in klas 3 zijn bekend met het portfolio.
- Driehoeksgesprek coach-ouders-leerling. Leerlingen geven aan dat zij bij dit gesprek wel aanwezig zijn, maar nauwelijks een rol spelen.

Tips:

- Leerlingen zouden graag meer Explore-uren zien.
- Leerlingen wensen weer meer flexibiliteit voor het inschrijfsysteem van de daltonuren.
- De leerlingenraad vindt het belangrijk dat er de komende tijd geen adhoc-beleid wordt gevoerd: kijk vooral of de visie van de school op lange-termijn past bij de veranderingen die de school doorvoert.
- Sommige nieuwe docenten moeten beter gecoacht worden in de dalton-didactiek.

ouders

Gesprek met ouders:

Er zijn drie ouders aanwezig uit verschillende leerjaren. De ouders zijn achteraf blij dat hun zoon/dochter op Spinoza20first een plaats heeft gekregen ondanks dat deze school niet de 1e keuze was.

Wat bevat goed aan deze school?

- Wekelijks coachgesprek met de leerling
- Verantwoordelijkheid en eigenaarschap liggen bij de leerling. Dat motiveert. Minder gedwongen gevoel voor de leerling.
- Er wordt maatwerk geboden. Leerlingen hebben meer mogelijkheden om hun talenten te ontwikkelen.
- Leerlingen kunnen voldoen aan de verwerkingseisen van de leerstof door meer formatieve producten in plaats van toetsen zoals essay, filmpje, presentatie e.d.
- De zorgstructuur is verrassend goed.
- Zeer tevreden in het geheel omdat de visie op leren/leven aanspreekt.
- School is heel toegankelijk, goed persoonlijk contact.
- Extra aandacht voor hoogbegaafdheid.
- Klankbordgroepen zijn echt een meerwaarde.
- Leerlingen worden gezien.
- Grote betrokkenheid van de docenten/coaches.
- Veel gaat in gezamenlijk overleg indien er problemen zijn. Hierbij staat het kind altijd centraal.
- Kinderen kunnen ouders inzichtelijk maken wat ze precies doen op school. Ze zijn zelfredzaam.

Coachgesprekken met leerling en ouders:

In de onderbouw zijn er vijf coachgesprekken, in de bovenbouw minder frequent. Gesprekken behoren plaats te vinden met leerlingen, maar dit gebeurt niet altijd.

Coachgesprekken zijn zeer waardevol. De door de leerling ingevulde Daltonrapportages komen niet terug tijdens de gesprekken, maar de daltonkernwaarden zijn wel onderdeel van het coachgesprek.

Tips van ouders voor de school:

- Een ouder geeft aan dat de 10-minuten expertgesprekken niet effectief zijn. Het zou beter zijn deze tijd in te zetten in de coaching(sgesprekken) zodat het meer over de persoonlijke ontwikkeling van de leerling gaat ipv de cijfers. Wellicht kan de school bij de ouders navragen of dit een gewenste ontwikkeling zou zijn.
- Dompel de leerlingen onder in de daltonkernwaarden zodat de leerlingen de taal spreken en echte Daltonstudenten worden.

medewerkers

Gesprek met docenten

Vraag: Leerlingen krijgen veel keuzevrijheid. Dat vraagt bij alle leerlingen om een intensievere monitoring/begeleiding. Hoe doe je dat als expert/coach/onderwijsassistent, met name bij leerlingen die hun verantwoordelijkheid niet nemen?

De coach houdt samen met de leerling bij hoe de vorderingen zijn, dit is afhankelijk van de vraag van de leerling. Met sommige leerlingen zijn er wekelijks gesprekken en met anderen is dit één keer per 6 weken of nog minder. Coaches leveren maatwerk, bijvoorbeeld in het werken met een planner. Er zijn leerlingen die vragen om meer structuur en duidelijkheid.

Leerlingen die niet kunnen plannen, mogen niet de dupe zijn van het systeem. Deze groep bestaat uit 20-30% van de leerlingen, ze vallen uit omdat ze niet kunnen plannen. Hier is meer monitoring en begeleiding nodig.

Als er contact nodig is tussen vakdocent en coach zoeken ze elkaar op, niet structureel. Paar keer per jaar zijn er leerlingbesprekingen, dan ontmoeten coach en vakdocenten elkaar. Er is zorg bij leerlingen die zich moeilijk kunnen concentreren. De coachgesprekken met een leerling organiseert iedereen op een eigen manier en registreert het ook op een eigen manier. Dat varieert van eigen spreadsheet tot aantekeningen in een schrift. Oudergesprekken met de coach worden wel gevoerd maar lang niet altijd met leerlingen. Soms worden leerlingen expliciet uitgenodigd, deze gesprekken worden geregistreerd in Magister. Startgesprekken worden met ouders en leerlingen gevoerd.

Vraag: Uit de oefenvisitatie bleek dat docenten veel reflecteren met elkaar over hun lessen. Hoe gebeurt dat? Is dat georganiseerd of gaat dat op een natuurlijke wijze?

We zijn een jong en gedreven team, er zijn geen drempels om samen te werken. Het werken aan Dalton wordt gevoed door de daltontraining, er is een gevorderde training via HAAAAP, ook zijn er daltonstudiedagen. Er wordt van je verwacht dat je bij elkaar op lesbezoek gaat. Er wordt ook samengewerkt met het Spinoza Lyceum. Je kan je aanmelden voor intervisie. Daltonvaardigheden van de docent worden ook gevoed in de sectie doordat het onderwerp van gesprek is. Daltonontwikkeling is ook onderwerp van gesprek met de leidinggevenden. Nieuwe docenten vullen de Daltonspiegel in.

Vraag: 'Het is een uitdaging om de idealen vast te houden in de snel groeiende school en de organisatie aan te passen aan de gewijzigde schaalgrootte', zo staat er in jullie zelfevaluatie. Welke idealen komen onder druk te staan? En hoe gaan jullie met deze uitdaging om?

Schaalvergroting heeft ertoe geleid dat sommige dingen verloren raken. De Wolkjessessie is verloren gegaan, de hele school denkt in deze sessie samen na

over bepaalde onderwijsthema's.

Momenteel ontstaan afstemming en samenwerking op behoefte. Momenten waarop je elkaar kan ontmoeten worden georganiseerd op de woensdagmiddag.

Vraag: Bijzonder bij jullie op school zijn de onderwijsassistenten. Hoe verloopt de samenwerking?

Samenwerking met onderwijsassistenten verloopt fijn, er zijn korte lijntjes met de coaches.

Tips die de docenten geven:

- Meer structuur en kaders, met randvoorwaarden, de blauwe kant heeft aandacht nodig
- Nieuwe docenten meer meenemen in Daltonwaarden, waar gaan we voor, waar staan we voor. Good practices delen.
- Nadenken over hoe de daltonuren beter ingezet kunnen worden, zodat de effectiviteit vergroot wordt.
- Binnen de heterogeniteit, ook zorgen dat er gewerkt wordt aan de competentie van leerlingen (executieve functies), niet alleen aan de autonomie.

Gesprek met OOP

aanwezig:

- conciërge
- onderwijsassistente/coach voor zorgleerlingen, beheert lokaal "Halte 305"
- onderwijsassistente, daltonuur voor de talen (Duits) op het leerplein

Algemeen:

Nieuw op Spinoza20first is de aanstelling van meer onderwijs- en docentassistenten in het primaire proces (als daltonuur-coach, leerlingcoach, leerlingbegeleider). Enerzijds wordt hiermee een oplossing gevonden voor het tekort aan docenten, anderzijds ontstaat hiermee een flexibele functiemix. Alle onderwijsassistenten krijgen een 'daltontraining', waarin de daltonkernwaarden leidend zijn voor de omgang met leerlingen en collega's.

Onderwijsassistenten wordt ook de mogelijkheid geboden door te groeien naar de functie van docent via een versnelde opleiding aan een hogeschool.

Conciërge:

De conciërge is zelf leerling geweest op een daltonbasisschool en op Spinoza Lyceum en heeft hiervoor allerlei baantjes gehad. Nu is hij sinds 1,5 jaar geland op Spinoza20first als conciërge, maar hij heeft in deze functie ook pedagogische taken, o.a. de 1e opvang van leerlingen die eruit gestuurd worden. Deze leerlingen moeten bij hem een reflectieformulier ophalen, waarin drie vragen staan:

1. Waarom ben je de les uitgestuurd?
2. Wat zou je de volgende keer anders doen om dit te voorkomen?

3. Wat moet er volgens jou nu gebeuren?

Met dit formulier gaat de leerling naar het opvanglokaal waar een andere onderwijsassistent toezicht houdt. De antwoorden van de leerling op het formulier worden in een vervolgactie besproken met de expert/docent, die de leerling de les uitgestuurd heeft.

De conciërge ziet het als zijn taak om alle leerlingen te kennen, zo kan hij eventueel preventief handelen. Als oud-daltonleerling probeert hij dagelijks de daltonkernwaarden in de praktijk te brengen in de gesprekken met de leerlingen over normen en waarden.

Hij heeft een goede band met de schoolleiding en het onderwijzend personeel. Hij ziet zijn huidige functie niet als eindstation. De school geeft hem de ruimte om door te groeien, hij gaat de versnelde deeltijdopleiding voor docent aardrijkskunde volgen.

Onderwijsassistente lokaal "Halte 305" (zorgleerlingen):

"Halte 305" is een rustplek voor zorgleerlingen. Het gaat om leerlingen die overprikkeld raken of weer moeten leren de lessen te volgen. De onderwijsassistente is tevens coach van 17 (zorg)leerlingen en overlegt met de zorgcoördinator/het zorgteam. Ook geeft zij de docenten handelingsadviezen t.a.v. deze leerlingen. Zelf heeft zij ook op een daltonbasisschool en op Spinoza Lyceum gezeten en is vertrouwd met de daltonkernwaarden.

Onderwijsassistente/daltonuur voor de talen:

Sinds september 2021 werkt de onderwijsassistente op Spinoza20first, o.a. als coach voor de daltonuren van de talen. Zij is native speaker Duits, maar woont al heel lang in Nederland. Zij volgt de deeltijdopleiding voor docente Duits.

schoolleiding en daltoncoördinator(en)

Schoolleiding

Het gesprek vindt plaats met de locatiedirecteur, twee daltoncoördinatoren en drie afdelingsleiders.

Er zijn veel vrij te kiezen daltonuren en weinig uren in de onderbouw. Hoe verhouden alle sturings- en begeleidingsinstrumenten zich tot elkaar?

Leerlingen hebben een totaaloverzicht van de te verwerken leerstof van alle vakken voor elke periode (vier periodes per jaar). In Magister.me staat dan per vak een adviesplanning (alleen voor onderbouwleerlingen). Voor de verwerking van de leerstof en het kiezen van de daltonuren is Magister.me leidend. De planningsinstrumenten (week-, dag- en uurplanning) zijn begeleidingsinstrumenten, die in samenspraak met de coach worden ingezet. De uurplanning is bijv. bedoeld voor de leerling die vast loopt. Als een leerling achterstanden oploopt dan worden er afspraken gemaakt met de coach om uren in te halen. Als deze afspraken niet nagekomen worden dan kan de coach de verantwoordelijkheid van de leerling overnemen en de uren inplannen. Alleen

met toestemming van de leerling kunnen ouders Magister inzien. De vakdocent/expert heeft een belangrijke rol om te signaleren of de leerling volgens planning werkt.

In de begeleidingsstructuur zijn er vergaderingen met experts en coaches over de leerlingen. In gesprekken met coach en ouders heeft soms de coach en in de bovenbouw vaker de leerling de regie. Er zijn geen schoolbrede afspraken over wie de regie heeft in het gesprek. Alle docenten zijn ook coach. De leerlingen worden verdeeld over de coaches. Soms, bij uitzondering wordt een leerling bij de coach van zijn voorkeur geplaatst. In de bovenbouw begeleid je de coachleerling naar het eindexamen. Als coach met een volledige baan heb je ongeveer 15 coachleerlingen.

Onderwijsassistenten (OA)

De school heeft momenteel 18 onderwijsassistenten en TOA's. Ook onderwijsassistenten kunnen leerlingcoach zijn. Hun taken zijn o.a. het opvangen van lessen als docenten ziek zijn en het begeleiden van daltonuren. Er zijn afspraken over een zij-instroomstraject met de Hogeschool Utrecht. Er is uiteraard veel overleg tussen de expert en de vakgebonden onderwijsassistent. Onderwijsassistenten volgen ook de eendaagse daltoncursus.

Doorlopende leerlijn PO-VO

Samen met het Spinoza Lyceum is er een samenwerking opgezet met de Stichting Openbaar Onderwijs aan de Amstel, die 17 basisscholen onder zich heeft. Twee conferenties per jaar, waarin PO-leerkrachten in gesprek gaan met de docenten/coaches over hoe de aansluiting tussen PO en VO beter kan verlopen.

Er zijn veel werkgroepen in de school: hoe zorg je dat het een geheel blijft?

Het uitgangspunt was: elke docent is lid van een ontwikkelwerkgroep. Vorig schooljaar hebben we geconstateerd dat we 20 werkgroepen hebben. Nu dus meer focus op wat we doen en of het bij elkaar aansluit. Er zijn nu nog 12 werkgroepen over. Alle groepen komen bij elkaar op de woensdagmiddag die uitgeroosterd is voor dalton- en vakontwikkeling.

Na zes jaar pionierswerk tijd voor reflectie?

De eerste jaren werd er elke 6 weken met ouders gespiegeld en gesproken over ons onderwijs. Dat is nu bewust veel minder omdat we in een meer stabiele fase verkeren. Maar het blijft belangrijk dat we ouders en leerlingen betrekken bij de evaluatie van ons onderwijs. Dat is bijv. gebeurd bij het opstellen van het profiel voor de nieuw aan te stellen rector.

Welke idealen staan onder druk na zes jaar pionieren?

Door de schaalvergroting van de school (van 97 naar 910 leerlingen) en de inrichting van de bovenbouw hebben we aanpassingen moeten doen, bijv. aan de roosterstructuur. Hierdoor is de dagstart met de klas/groep komen te

vervallen, terwijl de dagstart voor de coach een belangrijk moment is in het monitoren van de coachleerlingen. We hebben de eerste eindexamenjaren mavo, havo en vwo achter de rug. De druk van het eindexamen zorgt ervoor dat er in de bovenbouw wordt teruggegrepen naar docentgestuurd onderwijs. We zijn meer sturend geworden. In het eerste jaar met 97 leerlingen was er zelfs geen rooster. Wat niet verloren is gegaan is het projectmatig en vakoverstijgend leren. Ook in de bovenbouw is het de uitdaging om samenwerkingsprojecten tussen vakken vorm te geven binnen de wettelijke exameneisen. De SLO heeft hierbij geholpen bij de inrichting van de PTA's..

In jullie zelfevaluatie geven jullie aan dat het een wens is om begaafdheidsprofielschool te worden.

Door de brede onderbouw kunnen leerlingen vakken op een hoger niveau volgen en leerlingen kunnen versnellen. Leerlingen kunnen zelf bepalen op welk niveau ze een toets doen. Maatwerk komt veel voor.

Waar zijn jullie trots op?:

- Hoe collega's hier samenwerken.
- De gedrevenheid en talenten van docenten. De betrokkenheid en inzet is groot, er wordt niet gezeurd over 'uurtjes'.
- De betrokkenheid van leerlingen is heel groot, bijv. in de leerlingenraad en MR
- We zijn trots op onze leerlingen, ze kunnen zichzelf zijn en ze mogen ons aanspreken met de voornaam en dat gebeurt niet respectloos.
- Trots op het team: Dat we uit het niets een mooie daltonschool hebben kunnen neerzetten.
- Bij de presentaties op de profielwerkstukavonden zie je welke competenties en vaardigheden leerlingen hebben geleerd.

Daltoncommissie & daltonwerkgroep

Spinoza20First heeft een daltoncommissie en een daltonwerkgroep. De daltoncommissie doet de formele zaken, zoals het beleid en het uitzetten van de visie. De daltonwerkgroep - die vorig jaar is opgericht - heeft meer contacten met collega's en leerlingen. "Wij zitten meer op de uitvoering. Wij zijn zichtbaarder. We organiseren ook de studiedagen met als thema 'dalton' voor collega's. We zijn wel samen aan het brainstormen. We zijn gelijkwaardig. De daltoncommissie heeft een meer aansturende rol, wij meer een uitvoerende rol."

De opleiding van nieuwe docenten gebeurt vanuit de twee schoolopleiders. Zij zorgen ervoor dat nieuwe docenten mee worden genomen in het daltononderwijs.

Daltononderwijs?

In de afgelopen jaren was het soms wel een puzzel voor nieuwe collega's. Hoe zit het met dat daltononderwijs, hoe geven we dat onderwijs vorm in de lessen.

In sommige secties staat er een duidelijke daltoncurriculum (zoals Engels), bij andere vakken minder (wiskunde bovenbouw).

De woensdagmiddag is de vergaderdag: sectietijd, teamtijd, werkgroepentijd. Daarin speelt daltononderwijs ook een rol. Iedere docent op Spinoza20first zit ook in een werkgroep.

Vakoverstijgend

"We werken veel vanuit projecten met de 21e eeuwse vaardigheden. Voorbeeld is het project Utopia. Nu doen we dat alleen nog in het eerste leerjaar. We willen de kernwaarden daarin terug laten komen. De werkgroep *Onderzoekend en ontwerpend leren* neemt daarvoor het initiatief.

We werken veel op projectbasis. We willen vakoverstijgend werken. Met een groter team is het lastig om dat in alle leerjaren te doen. Met een kleinschalige school ging dat veel makkelijker. Toch worden er nog steeds initiatieven genomen.

Idealen?

Lo-docente: het liefst zou ik geen beoordelingen meer geven voor LO. Deze worden nu gegeven op proces en op daltonkernwaarden, zoals samenwerking. Ik zou dat willen doen aan de hand van rubrics. Ik wil echt naar een daltoncurriculum toe voor mijn vak.

Docente wiskunde: Ik zou heel graag een gezamenlijke visie op samenwerking zien op school. We hebben hier de daltonstudiedag voor. Wij organiseren ook de studiedagen. We willen daar ook een rode lijn in krijgen. Nu worden veel initiatieven ondernomen, maar ontbreekt de samenhang.

Docente Engels: Ik zou graag een betere overgang van onderbouw naar bovenbouw willen. Ik zou ook meer opbouw en begeleiding willen voor de leerlingen. (dat kan vanuit de stamgroepbegeleider + coach). Er zitten idealiter twee stamgroepbegeleiders op één stamgroep. Een zit dan op de planning, de ander meer op pedagogisch gebied.

We hebben behoefte aan meer structuur vanuit de school. Er zijn wel programma's vanuit het mentoraat. Coaching voor nieuwe mentoren zou fantastisch zijn. De dagstart met de groep is helaas weggevallen. Die willen we graag weer terug.

Wiskunde had maar één lesuur in de onderbouw per week. Dat was echt te weinig. In de bovenbouw hadden leerlingen achterstanden. Daar moeten verstandige keuzes in worden gemaakt.

Samenwerking Spinoza en 20first:

Een of twee keer per jaar vindt een gezamenlijke studiedag plaats. Deze wordt afgesloten met een daltonmarkt. We kunnen wel van elkaar leren. De gymsectie van Spinoza kan veel leren van 20first, de wiskundesectie van 20first kan veel leren van Spinoza.

Portfolio

We zijn ermee bezig, we willen de ontwikkelingen van dalton- en studievaardigheden van de leerling in beeld brengen. We zijn nu op zoek naar

een digitaal systeem (Simulise). Leerlingen krijgen aan het einde van hun schoolloopbaan op basis van hun portfolio een daltoncertificaat. Magister.me gaat stoppen. Daar konden we alles in kwijt. Het is de vraag wat we er nu voor terugkrijgen in Magister. De eerste berichten zijn wel positief.

bestuurder(s)

Gesprek met de rector/bestuurder en twee leden van de Raad van Toezicht van de Stichting Spinoza Lyceum.

Onder de Stichting ressorteren twee scholen:

- Spinoza Lyceum: openbare daltonschool voor mavo/havo/vwo/gymnasium (1285 leerlingen)
- Spinoza 20first: openbare daltonschool voor mavo/havo/vwo (910 leerlingen)

Sinds 2017 bestaat de nieuwe organisatiestructuur met een Raad van Toezicht i.p.v. een schoolbestuur en daarmee voldoet de Stichting aan de Code Goed Onderwijsbestuur van de VO-Raad. De verantwoordelijkheden van zowel de rector/bestuurder als de Raad van Toezicht zijn hiermee nieuw vastgelegd. De afgelopen jaren heeft de focus o.a. gelegen op de financiën van de Stichting en op de nieuwe inrichting van de MR met deelraden voor de twee scholen en een gezamenlijke MR.

Zowel rector als leden van de RvT zijn zich bewust van de unieke positie van de stichting van de enige twee daltonscholen voor VO in Amsterdam. Het gedachtegoed van Dalton (en van Spinoza) zit in het DNA van beide scholen en de profilering, continuering c.q. vernieuwing van daltononderwijs vormt de hoofdtaak van zowel bestuurder als RvT: "We willen de 2 beste daltonscholen zijn en blijven in A'dam".

De RvT voelt zich betrokken bij beide scholen. Een voorbeeld hiervan is de dialoog over en de analyse van de leerresultaten van beide scholen. De leden van de RvT voelen zich medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van het daltononderwijs.

Een ander voorbeeld van de grotere betrokkenheid van de nieuwe RvT is het feit dat de RvT zelf een deel van het jaarverslag van de Stichting schrijft (vroeger was dit de opdracht van de rector/bestuurder).

Op dit moment verkent de RvT het thema inclusiviteit/diversiteit. De RvT zou in de toekomst een betere afspiegeling willen zijn van de diversiteit van de leerlingen, ouders en docenten op beide daltonscholen.

Niet alleen de leden van de RvT hebben veel waardering voor de rector/bestuurder, ook het personeel heeft vanuit de Code Goed Bestuur de rector mogen evalueren: de rector heeft een open, onderzoekende houding en leeft de daltonkernwaarden voor. Hij is verbindend en zoekt ook de collegiale samenwerking met de andere schoolbesturen in Amsterdam.

De Stichting Spinoza Lyceum profileert zich nadrukkelijk als samenwerkings-

partner met als voorwaarde dat er een meerwaarde in de samenwerking moet zijn voor zowel leerlingen, ouders als personeel.

In het Strategisch Beleidsplan 2020-2024 van de Stichting staan de daltonontwikkeling en het begrip maatwerk als inhoudelijke thema's centraal. Beide thema's zijn als speerpunt opgenomen in de schoolplannen van de beide scholen.

Op het gebied van het personeelsbeleid wordt de professionele gesprekkencyclus d.m.v. het DaltonOntwikkelPlan (DOP) van de docent verder ontwikkeld. In het DOP gaat het met name om wat de docent nodig heeft om verder te kunnen groeien. Nieuw is de aanstelling van meer onderwijs- en docentassistenten in het primaire proces op de vestiging Spinoza20first (als daltonuur-coach, leerlingcoach, leerlingbegeleider). Enerzijds wordt hiermee een oplossing gevonden voor het tekort aan docenten, anderzijds ontstaat hiermee een flexibele functiemix. Onderwijs-assistenten wordt ook de mogelijkheid geboden door te groeien naar de functie van docent via een versnelde opleiding aan een hogeschool.

Er bestaat bewust geen uniform taakbeleid voor het personeel op beide schoollocaties: ook hier is maatwerk het parool.

Beoordeling, waardering & advies

Beoordeling

		V/O
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie*	n.v.t.
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen	voldoende
2	Zelfstandigheid	voldoende
3	Samenwerking	voldoende
4	Reflectie	voldoende
5	Effectiviteit - doelmatigheid	voldoende

Waardering

Zelfreflectie op de kernwaarden, ontwikkelvermogen, gedeeld eigenaarschap

Hoewel de school pas sinds 2016 bestaat zijn we als visitatieteam onder de indruk van wat er bereikt is in de afgelopen jaren. Uit de zelfevaluatie en de gesprekken tijdens de visitatie blijkt dat er

- een duidelijk gedeelde visie is op het leren van leerlingen in samenhang met de daltonkernwaarden;
- een zichtbare daltonontwikkeling is;
- een professionele houding is bij alle medewerkers;
- eigenaarschap is bij alle betrokkenen.

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie toekennen (vijf jaar)	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Geen licentie verlenen, over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie-verlenging voor vijf jaar	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Over twee jaar versnelde visitatie	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging

Aanbevelingen

	Omschrijving
1	<p>Samenwerking</p> <p><u>Leerlingniveau</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Besteed in de samenwerkingsvormen voor leerlingen meer aandacht voor het groepsproces. Laat leerlingen bewuster samenwerken aan de hand van verschillende rollen en taken binnen die samenwerking en laat leerlingen reflecteren op hun proces en samenwerking. Zorg in de samenwerking voor positieve wederzijdse afhankelijkheid bij leerlingen.- Moedig leerlingen aan om elkaars 'peer' te zijn, opdat leerlingen nog meer van elkaar leren. Begeleid de peerfeedback op samenwerken van leerlingen.
2	<p>Reflectie</p> <p><u>Leerlingniveau</u></p> <ul style="list-style-type: none">- De daltonrapportage die de leerling invult mag meer betekenis krijgen, bijv. in de coachgesprekken met leerling en ouder(s).- Als je de leerling wilt zien als een zelfstandig lerende leerling met een eigen verantwoordelijkheid voor de keuzes die hij/zij maakt, dan zou het logisch zijn dat de leerling een volwaardige partner is in het driehoeksgesprek tussen coach, ouders en leerling. In dit gesprek legt de leerling verantwoording af over de eigen werkwijze en de resultaten. Zet de leerling in zijn/haar kracht als gespreksleider. <p><u>Docentniveau</u></p> <ul style="list-style-type: none">- De coachgesprekken vastleggen volgens een vast format, waarin de leerling de regie krijgt. Er is nu een willekeur aan manieren.- De expert-10minutengesprekken voor ouder(s) en leerling zinvoller maken door niet alleen over cijfers te praten maar ook over het vak, het proces en de beleving van de leerling in relatie tot het vak.
3	<p>Effectiviteit</p> <p><u>Leerlingniveau</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Hoewel bovenbouwleerlingen zich bewust zijn dat van hen verwacht wordt dat zij zelf een planning moeten kunnen maken, wordt een adviesplanning van de docent (zoals in de onderbouw) op prijs gesteld om het eigen leertraject te kunnen bewaken. <p><u>Docentniveau</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Versterk de activerende werkvormen in met name de bovenbouwlessen.
4	<p>Borging</p> <ul style="list-style-type: none">- Versterk wat werkt en maak keuzes. Voorbeeld: De school heeft zowel op leerling- als docentniveau goede reflectie-instrumenten ontwikkeld.

Zorg ervoor dat deze instrumenten betekenisvol zijn en daadwerkelijk een rol spelen in de ontwikkeling van de daltonvaardigheden van leerling en docent.

- Bij het doorvoeren van veranderingen is het raadzaam om samen met leerlingen, docenten en ouders kritisch te kijken of deze passen bij de langere termijnvisie van de school.

Slotopmerking visitatieteam

De slogan van de school "De enige weg is de eigen weg" zou door Parkhurst verzonnen kunnen zijn als parafrase op haar uitspraak "Dalton is a way of life". Daltononderwijs op Spinoza20first gaat over leerlingen *en* docenten die hun eigen weg durven gaan, onbevreesd in het leven staan, initiatief durven te nemen, zelfvertrouwen opbouwen, creatief en sociaal zijn. Het schoolteam heeft met veel passie en betrokkenheid een innovatieve daltonschool op de Amsterdamse kaart gezet. Als visitatieteam zijn we dan ook unaniem tot de conclusie gekomen dat deze school dubbel en dwars een zelfstandige daltonlicentie verdient. We zullen het NDV-bestuur adviseren de daltonlicentie voor de komende 5 jaar toe te kennen. Gefeliciteerd!

Slotopmerking school

Verheugd doch gespannen hebben wij het visitatieteam op 29 maart 2023 ontvangen. Spinoza20first bestaat inmiddels 7 jaar, maar de eerste officiële daltonvisitatie veroorzaakte toch wat gezonde zenuwen. Gelukkig zorgde de grondige voorbereiding, met onder andere de proefvisitatie bij en van het Spinoza Lyceum, ook voor vertrouwen onder de schoolleiding en het personeel. Toch is het vooral de constructieve insteek van de visiteurs die het positieve gevoel achter hebben weten te laten. Spinoza20first is dan ook erg dankbaar voor het verslag, de aanbevelingen en de slotopmerking vanuit het visitatieteam!

Spinoza20first is namelijk nog volop in ontwikkeling. Sinds het schooljaar 2022-2023 hebben we pas een eigen gebouw, in het schooljaar 2023-2024 zijn er wederom tientallen nieuwe collega's bij gekomen en het is pas ons vierde examenjaar. Om al deze ontwikkelingen goed vorm te geven zijn we al druk bezig geweest met verschillende werkgroepen en de onderwijsontwikkelgroep. Deze ontwikkelingen sluiten goed aan op de aanbevelingen van het visitatieteam en zorgen voor vertrouwen in de toekomst. Met veel enthousiasme zullen de aanbevelingen de komende vijf jaar verwerkt worden en de rode draad vormen van ons onderwijs!

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

Plan van aanpak naar aanleiding van de visitatie van 29 maart 2023		
Aanbeveling 1	<p>Samenwerking Besteed in de samenwerkingsvormen voor leerlingen meer aandacht voor het groepsproces. Laat leerlingen bewuster samenwerken aan de hand van verschillende rollen en taken binnen die samenwerking en laat leerlingen reflecteren op hun proces en samenwerking. Zorg in de samenwerking voor positieve wederzijdse afhankelijkheid bij leerlingen. Moedig leerlingen aan om elkaars 'peer' te zijn, opdat leerlingen nog meer van elkaar leren. Begeleid de peerfeedback op samenwerken van leerlingen.</p>	
Uitgewerkt door	Daltonopleiders Shayan Kippers	Schoolleiding Harold Tennekes
Actie	<p><i>Begeleiding Daltonopleiders van de nieuwe medewerkers</i> In de Daltonleerlijn staat aangegeven welke vaardigheden er in welk leerjaar worden verwacht van de leerlingen. Afgaande op de aanbeveling wordt dit nog niet breed gedragen en/of uitgevoerd door de experts. Tijdens de begeleiding van de nieuwe medewerkers wordt hier zowel in groepsvorm als individueel aandacht aan besteed komend schooljaar. Deze begeleiding ziet er als volgt uit:</p> <p>1-09-2023: Daltonkickoff; Introductie ons Daltononderwijs, gevolgd door ontwerpssessie mbt daltonwerkvorm (o.a. Samenwerken).</p> <p>9-11-2023 Groepsbijeenkomst nieuwe medewerkers; evaluatie periode 1 en terugkoppeling Daltonkickoff.</p> <p>Januari/februari 2024 Les + coachbezoeken.</p> <p>Maart 2024 Groepsbijeenkomst nieuwe medewerkers; evaluatie + afsluiting.</p> <p>September 2024 Bijeenkomst voortgang</p>	

	<p>Oktober 2024 HAAAP daltonscholing nieuwe medewerkers (Egmond) Start daltonexperiment + portfolio</p> <p>November 2024 Intervisie Lesbezoek onderling</p> <p>December 2024 Bijeenkomst voortgang</p> <p>Februari 2025 Lesbezoek daltonopleider + check portfolio</p> <p>Maart 2025 Bezoek daltonschool Intervisie</p> <p>April 2025 Bijeenkomst voortgang</p> <p>Mei 2025 Intervisie optioneel 2x Lesbezoek onderling</p> <p>Juni 2025 Slotpresentatie</p> <p><i>Overige begeleiding personeel</i> In het schooljaar 2024-2025 worden een aantal personeelsleden meegenomen in de gevorderde daltontraining. Hierin worden de eerste daltonexperimenten geëvalueerd. Deze informatie kunnen de daltonopleiders gebruiken in de ontwikkeling van de kernwaarden.</p> <p>Het volledige personeel is hiernaast begeleid vanuit de groep onderwijsontwikkeling in schooljaar 2022-2023. Ook komend jaar zullen zij bijeenkomsten ontwikkelen:</p> <p>21-03-2023 Studiedag complexiteit van daltonuren</p> <p>12-04-2023 Teamtijd verbeterslag daltonuur</p> <p>31-05-2023 Studiedag complexiteit van daltonuren</p> <p>Idem wat betreft Daltonleerlijn. Om dit te verbeteren gaan de Daltonopleiders in overleg met de onderwijsontwikkelgroep en de schoolleiding. Hieruit komen ontwikkelmomenten voor al het personeel om de</p>
--	---

	<p>samenwerkingsvormen en de aandacht voor het groepsproces met elkaar af te stemmen. Het doel is om uiteindelijk een concreet plan te hebben voor alle leerjaren in de vorm van een leerlijn samenwerking, waarbij wordt ingezet op een parallel proces. Hiermee wordt bedoeld dat niet alleen aandacht wordt besteed aan samenwerking tussen de leerlingen, maar ook aan samenwerking tussen het onderwijs(ondersteunend) personeel. Het zijn procesreflectie en duidelijke rolverdeling belangrijk.</p>
Uitvoerenden	<p>Daltonopleiders / Schoolleiding Onderwijsontwikkelgroep / Dalton werkgroep Sectievoorzitters Experts</p>
Tijdvak	<p>2023-2027</p>
Scholing / externe ondersteuning	<p>In overleg met schoolleiding en onderwijsontwikkelgroep studiedagen en/of ontwikkelmomenten organiseren. Tevens in overleg hierbij externe ondersteuning indien nodig.</p>
Toelichting	<p>In de Daltonleerlijn staat aangegeven welke vaardigheden, binnen de kernwaarde, er in welk leerjaar worden verwacht van de leerlingen. Afgaande op de aanbeveling wordt dit nog niet breed gedragen en/of uitgevoerd door de experts.</p> <p>Globaal is het actiepunt dat de experts worden begeleid en geschoold om dit op een doordachte manier vanuit de visie van de school bij de leerlingen aan te leren. De Daltonopleiders gaan in gesprek met de schoolleiding, onderwijsontwikkelgroep en de sectie(voorzitters). Om dit gestructureerd aan te pakken en vorm te geven.</p>
Aanbeveling 2	<p>Reflectie</p> <p><u>Leerlingniveau</u> De daltonrapportage die de leerling invult mag meer betekenis krijgen, bijv. in de coachgesprekken met leerling en ouder(s). Als je de leerling wilt zien als een zelfstandig lerende leerling met een eigen verantwoordelijkheid voor de keuzes die hij/zij maakt, dan zou het logisch zijn dat de leerling een volwaardige partner is in het driehoeksgesprek tussen coach, ouders en leerling. In dit gesprek legt de leerling verantwoording af over de eigen werkwijze en de resultaten. Zet de leerling in zijn/haar kracht als gespreksleider.</p> <p><u>Docentniveau</u> De coachgesprekken vastleggen volgens een vast format, waarin de leerling de regie krijgt. Er is nu een willekeur aan manieren. De expert-10minutengesprekken voor ouder(s)</p>

	en leerling zinvoller maken door niet alleen over cijfers te praten maar ook over het vak, het proces en de beleving van de leerling in relatie tot het vak.	
Uitgewerkt door	Daltonopleiders Shayan Kippers	Schoolleiding Harold Tennekes
Actie	<p>De aanbevelingen richten zich voornamelijk op de coaching binnen het onderwijs. Om dit te verbeteren is het van belang dat de daltonopleiders in gesprek gaan met de coachcoördinatoren en de schoolleiding. Ook wordt hierbij overleg met de leerlingenraad beoogd. Onderstaande punten zullen aan bod komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie coachplanners - Invulling begeleidingsuren + oudergesprekken. Behulp van een tool voor systematische bespreking (bijv. Catwise) wordt overwogen in gesprek met coachcoördinatoren/schoolleiding. - Evt scholing/briefing personeel (studiedag/sprintsessies) <p>Daarnaast gaan de Daltonopleiders de Daltonrapportage evalueren en dit afstemmen met de werkgroep voor begeleidingsuren. .</p>	
Uitvoerenden	Coachcoördinatoren in overleg met Daltonopleiders, werkgroep begeleidingsuren en de schoolleiding.	
Tijdvak	2023-2027	
Scholing / externe ondersteuning	Eventueel scholing/briefing op coaching in overleg met de coachcoördinatoren en de schoolleiding.	
Toelichting	<p>Zoals eerder vermeld zijn de huidige aanbevelingen voornamelijk gericht op de coaching. Bij de aanbeveling op samenwerking wordt het groepsproces benoemd. Ook hierin willen we de kernwaarde reflectie meenemen. Dat betekent dat de Daltonopleiders dit ook in de leerlijn gaan evalueren en concretiseren *Zie aanbeveling Samenwerking.</p>	
Aanbeveling 3	<p>Effectiviteit</p> <p>Hoewel bovenbouwleerlingen zich bewust zijn dat van hen verwacht wordt dat zij zelf een planning moeten kunnen maken, wordt een adviesplanning van de docent (zoals in de onderbouw) op prijs gesteld om het eigen leertraject te kunnen bewaken. Versterk de activerende werkvormen in met name de bovenbouwlessen.</p> <p>Toevoeging vanuit het visitatieverslag: Zoals vastgesteld in</p>	

	de zelfevaluatie betekent een grotere verantwoordelijkheid voor het organiseren van het eigen leren door de leerling dat dit proces goed gemonitord moet worden door de coach/docent om "een gevoel van zwemmen" bij de leerlingen te voorkomen. De school streeft ernaar om de begeleiding in de onderbouw te intensiveren.	
Uitgewerkt door	Daltonopleiders Ella van den Broeck	Schoolleiding Harold Tennekes
Actie	<p>De acties binnen de pijler effectiviteit zijn sterk verbonden met de daltonwaarden zelfstandigheid en vrijheid en verantwoordelijkheid, en met onze constatering dat we als school op dit moment op zoek zijn naar een balans tussen beiden. In de onderbouw wordt er (soms te) veel vrijheid ervaren door de leerlingen, maar in bovenbouw vaak juist veel minder.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Versterking begeleiding van leerlingen wat betreft planning en organisatie met behulp van coachingmatrix en ondersteuning door coachcoördinatoren. Met name in de onderbouw en voor leerlingen die achterstanden oplopen inzetten op intensievere begeleiding(suren). - Evaluatie daltonleerlijn, waarbij wordt gestreefd naar een opbouw van vrijheid van de onderbouw naar de bovenbouw. Hierop inhakend zal de dalton werkgroep aan de slag gaan met het evalueren van de overgang tussen onderbouw en bovenbouw wat betreft de daltonpijler vrijheid en verantwoordelijkheid. Dit zal gebeuren door middel van een vragenlijst onder personeel en leerlingen, gevolgd door kleine focusgroepen. Aan de hand hiervan hopen wij een plan en/of een handreiking te ontwikkelen voor het beter uitvoeren van de opbouw binnen onze daltonleerlijn binnen de school. Bij het evalueren van de daltonleerlijn wordt ook het splitsen van de leerlijn op niveau in plaats van alleen op leerjaar in overweging genomen. - Evaluatie inzet daltonuren tijdens studiedagen en sprintsessies onder leiding van onderwijsontwikkelgroep. Afspraken over structuur (bv. labelen daltonuren en keuzemenu in Magister ter bevordering van het bewust kiezen door leerlingen). *Zie actiepunten Samenwerking. - Nieuwe docenten meenemen in daltonwaarden door middel van bijeenkomsten, lesbezoeken en coachgesprekken geleid door daltonopleiders (zie actiepunten Samenwerking). Hierbij wordt specifiek aandacht besteed aan het begeleiden van de nieuwe medewerkers bij het geven van daltonuren, waarbij 	

	<p>wordt gestreefd naar het aanbieden van keuzemenu's om structuur en rust in de daltonuren aan te brengen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Delen van good practices. 	
Uitvoerenden	<p>Daltonopleiders / Schoolleiding Dalton werkgroep / Werkgroep begeleidingsuren / Onderwijsontwikkelgroep Sectievoorzitters Experts</p>	
Tijdvak	2023-2027	
Scholing / externe ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - Thomas More opleiding voor daltonopleiders - Beginnerscursus HAAAP voor nieuwe medewerkers; gevorderdencursus HAAAP voor eerdere deelnemers (vanaf schooljaar 2024-2025) 	
Toelichting	<p>Vorig jaar zijn projectgroepen opgericht die zich bezighouden met het evalueren van de balans tussen vrijheid en verantwoordelijkheid en de onderbouw en de bovenbouw, evenals de inzet van coaching en begeleidingsuren. Vanaf dit schooljaar wordt ook aandacht besteed aan het opnieuw vormgeven van de begeleidingsuren en het hierin aanleren van zelfsturend werken binnen de onderbouw. Daarnaast houdt de groep onderwijsontwikkeling zich bezig met het evalueren van de inzet van de daltonuren. De daltonopleiders zullen bij het realiseren van de bovenstaande acties samenwerken met deze verschillende groepen.</p>	
Aanbeveling 4	<p>Borging Versterk wat werkt en maak keuzes. Voorbeeld: De school heeft zowel op leerling- als docentniveau goede reflectie-instrumenten ontwikkeld. Zorg ervoor dat deze instrumenten betekenisvol zijn en daadwerkelijk een rol spelen in de ontwikkeling van de daltonvaardigheden van leerling en docent. Bij het doorvoeren van veranderingen is het raadzaam om samen met leerlingen, docenten en ouders kritisch te kijken of deze passen bij de langere termijnvisie van de school.</p>	
Uitgewerkt door	Daltonopleiders Ella van den Broeck	Schoolleiding Harold Tennekes
Actie	<ul style="list-style-type: none"> - Verzamelen en evalueren hulpinstrumenten daltonvaardigheden (bv. reflectie-instrumenten). - Versterking zichtbaarheid daltonvaardigheden binnen het curriculum. - Versterking zichtbaarheid daltononderwijs voor 	

	<p>ouders door middel van nieuwsbrief, ouder-informatieavond, deelraad, en MR.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evaluatie van uitwerking en inzet van documenten zoals het daltoncertificaat, dalton leerlijnen, daltonrapportages en plusdocument (bv. Catwise/Simulise), waarbij rekening wordt gehouden met de zichtbaarheid van persoonlijke vorderingen per vaardigheid van leerlingen. - Uitwerking opleiding nieuwe en gevorderde medewerkers door daltonopleiders. - Evaluatie van daltononderwijs door middel van klankbordgroepen leerlingen, docenten en ouders.
Uitvoerenden	Daltonopleiders en dalton werkgroep, in samenwerking met secties en werkgroep plusdocument
Tijdvak	2023 - 2027
Scholing / externe ondersteuning	Nader te bepalen
Toelichting	Binnen het borgen van het daltononderwijs en de opleiding van daltondocenten wordt versterkte samenwerking gezocht met Spinoza Lyceum en andere HAAAP scholen.

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

Naam	Functie	Handtekening	Datum
	Leidinggevende onderwijs	Akkoord	14-09-2023
	Visitatievoorzitter	Akkoord	13-09-2023

Voor de verdere procedure: zie notitie 'Daltonschool worden en blijven' op www.dalton.nl onder de kop 'visitatie en licentie'